

Klasa: 730-04/12-01/02
Urbroj: 50301-09/06-12-6

Zagreb, 29. studenoga 2012.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Konačni prijedlog zakona o probaciji

Na temelju članka 85. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 85/2010 – pročišćeni tekst) i članka 129. u vezi sa člankom 151. Poslovnika Hrvatskoga sabora, Vlada Republike Hrvatske podnosi Konačni prijedlog zakona o probaciji.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila Orsata Miljenića, ministra pravosuđa, Sandru Artuković Kunšt, zamjenicu ministra pravosuđa i Sanju Nolu, pomoćnicu ministra pravosuđa.

PREDSJEDNIK

Zoran Milanović

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O PROBACIJI

Zagreb, studeni 2012.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O PROBACIJI

Dio prvi
OPĆE ODREDBE

Glava I
UVODNE ODREDBE

Osnovna odredba

Članak 1.

Ovaj Zakon propisuje svrhu i sadržaj probacijskih poslova, način izvršavanja tih poslova i tijela nadležna za njihovo izvršenje.

Svrha i sadržaj probacijskih poslova

Članak 2.

(1) Probacijski poslovi obavljaju se s ciljem zaštite društvene zajednice od počinitelja kaznenog djela, njegove resocijalizacije i reintegracije u zajednicu utjecanjem na rizične čimbenike koji su povezani sa činjenjem kaznenih djela, a od posebnog su interesa za Republiku Hrvatsku.

(2) Probacijski poslovi se obavljaju kod odlučivanja o kaznenom progonu, određivanju mjera osiguranja prisutnosti okrivljenika, izboru vrste kaznenopravnih sankcija i izvršavanju kaznenopravnih sankcija izrečenih počinitelju kaznenog djela. O radu probacijske službe Vlada Republike Hrvatske izvješćuje Hrvatski sabor jedanput godišnje.

Način izvršavanja probacijskih poslova

Članak 3.

Probacijske poslove obavljaju probacijski službenici u probacijskim uredima, na temelju zahtjeva, pravomoćnih i izvršnih odluka suda ili zahtjeva odnosno odluka državnog odvjetnika te na zahtjev kaznionice ili zatvora, pojedinačno za svaku osobu uključenu u probaciju.

Tijela nadležna za izvršavanje probacijskih poslova

Članak 4.

(1) Provođenje probacijskih poslova je u nadležnosti jedinice za probaciju ustrojene u središnjem tijelu državne uprave nadležnom za poslove pravosuđa u čijem sastavu su probacijski uredi. Jedinica za probaciju u izvršavanju probacijskih poslova surađuje s tijelima

državne vlasti, znanstvenim i drugim ustanovama, tijelima lokalne zajednice i drugim institucijama ili pravnim osobama te razmjenjuje informacije od važnosti.

(2) Za poslove probacije mjesno je nadležan probacijski ured prema mjestu prebivališta odnosno boravišta osobe uključene u probaciju. Poslove sudbene vlasti u vezi provođenja probacijskih poslova obavlja sudac izvršenja nadležan prema mjestu prebivališta odnosno boravišta osobe uključene u probaciju.

(3) Probacijske poslove obavljaju probacijski službenici koji su obrazovani u području socijalne pedagogije, socijalnog rada, psihologije, pravnih znanosti, a iznimno i drugih društvenih i humanističkih znanosti.

(4) Probacijskim službenicima izdaje se službena iskaznica, čiji se sadržaj i ovlasti za njezino korištenje propisuje Pravilnikom o načinu obavljanja probacijskih poslova koji donosi ministar nadležan za poslove pravosuđa.

Značenje izraza

Članak 5.

(1) Osoba uključena u probaciju je svaka osoba prema kojoj se na temelju odluke nadležnog tijela provode probacijski poslovi propisani ovim Zakonom.

(2) Riječi i pojmovni sklopovi koji imaju rodno značenje bez obzira jesu li u ovom Zakonu korišteni u muškom ili ženskom rodu odnose se na jednak način na muški i ženski rod.

Glava II. TEMELJNA NAČELA

Zabrana nezakonitog postupanja i diskriminacije

Članak 6.

(1) Osobi uključenoj u probaciju jamče se prava utvrđena Ustavom Republike Hrvatske, međunarodnim ugovorima i ovim Zakonom.

(2) Osobi uključenoj u probaciju zajamčena prava smiju se iznimno ograničiti ako je to propisano zakonom i prijeko potrebno radi postizanja svrhe probacijskih poslova.

Dobrovoljnost

Članak 7.

Osoba može biti uključena u probaciju na temelju osobnog pristanka, osim kada je Zakonom drugačije propisano.

Glava III.
PRAVA I OBVEZE OSOBE UKLJUČENE U PROBACIJU

Prava osobe uključene u probaciju

Članak 8.

- (1) Osobi uključenoj u probaciju jamči se zaštita osobnosti i tajnost osobnih podataka.
- (2) Osoba uključena u probaciju ima pravo pritužbe na postupanje probacijskog službenika nadležnom uredu za probaciju koji je o pritužbi dužan riješiti u roku od trideset dana od dana zaprimanja pritužbe. Protiv rješenja nadležnog ureda za probaciju osoba uključena u probaciju ima pravo žalbe Središnjem uredu za probaciju.
- (3) Osoba uključena u probaciju ne snosi troškove nastale primjenom ovoga Zakona.

Obveze osobe uključene u probaciju

Članak 9.

- (1) Osoba uključena u probaciju svojim potpisom prihvaća pojedinačni program postupanja.
- (2) Osoba uključena u probaciju dužna je bez odgode o promijeni mjesta prebivališta, odnosno boravišta obavijestiti probacijski ured koji provodi program.

Dio drugi
PROBACIJSKI POSLOVI

Glava IV.
PROBACIJSKI POSLOVI I DOKUMENTACIJA

Probacijski poslovi

Članak 10.

(1) Probacijski poslovi su:

1. nadzor izvršavanja obveza prema rješenju državnog odvjetnika kada odlučuje o kaznenom progonu prema načelu svrhovitosti,
2. izrada izvješća na traženje državnog odvjetnika,
3. izrada izvješća za određivanja mjera osiguranja prisutnosti okrivljenika i mjera opreza te za izbor vrste i mjere kaznenopravne sankcije,
4. izvršavanje zaštitnog nadzora izrečenog uz uvjetnu osudu, uz rad za opće dobro, uz uvjetni otpust i po punom izvršenju kazne zatvora,

5. pribavljanje pristanka na zamjenu kazne zatvora radom za opće dobro te organiziranje i nadziranje izvršavanja rada za opće dobro,
6. izrada izvješća zatvoru, odnosno kaznionici kada za to postoji potreba,
7. izrada izvješća sudu u postupku odlučivanja o prekidu izvršavanja kazne te uvjetnom otpustu,
8. nadzor uvjetno otpuštenog osuđenika,
9. organiziranje i nadziranje izvršavanja posebnih obveza iz Kaznenog zakona i obveza iz Zakona o kaznenom postupku.

(2) Način izrade izvješća i dokumentacije koje u obavljanju probacijskih poslova izrađuje probacijski ured, propisuje se Pravilnikom iz članka 4. stavka 4. ovoga Zakona.

Procjena kriminogenog rizika i tretmanskih potreba

Članak 11.

Radi izvršavanja probacijskih poslova probacijski ured izrađuje procjenu kriminogenog rizika i tretmanskih potreba za svaku osobu uključenu u probaciju kada za to postoji potreba.

Pojedinačni program postupanja

Članak 12.

(1) Pojedinačni program postupanja izrađuje probacijski ured za potrebe provođenja probacijskih poslova koji se odnose na izvršavanje zaštitnog nadzora uz uvjetnu osudu, rad za opće dobro, uvjetni otpust, po punom izvršenju kazne zatvora i posebnih obveza iz Kaznenog zakona.

(2) Program iz stavka 1. ovoga članka obvezno sadrži posebne obveze koje je odredio nadležni sud ili državno odvjetništvo, a obuhvaća kada je to potrebno i identifikaciju čimbenika koji su kriminogeno utjecali na počinjenje kaznenog djela kod osobe uključene u probaciju, utvrđivanje mjera usmjerenih na njihovo otklanjanje, metoda i rokova za njihovo provođenje te nositelja pojedinih aktivnosti. Osoba uključena u probaciju sudjeluje u izradi programa iz stavka 1. ovoga članka, koji se temelji na ocjeni njezine osobnosti, osobnih prilika, zdravstvenog stanja te na stručnim kvalifikacijama, procjeni kriminogenog rizika i potreba te osobe i ostalim podacima važnim za izvršavanje sankcije.

(3) Kad je određen zaštitni nadzor i naložene posebne obveze uz izvršavanje rada za opće dobro izrečenog u zamjenu za kaznu zatvora, uvjetni otpust i po punom izvršenju kazne zatvora program iz stavka 1. ovoga članka biti će dostavljen sucu izvršenja nadležnom prema mjestu prebivališta odnosno boravišta osobe uključene u probaciju. U ostalim slučajevima program će biti dostavljen prvostupanjskom sudu koji je izrekao sankciju.

*Matica i osobnik***Članak 13.**

(1) Probacijski ured vodi maticu i osobnik osoba uključenih u probaciju.

(2) Matica sadrži:

1. podatke o osobi uključenoj u probaciju,
2. podatke o presudi ili rješenju na temelju kojeg je osoba uključena u probaciju.

(3) Osobnik osobe uključene u probaciju sadrži:

1. osobne podatke,
2. presudu ili rješenje na temelju kojeg je uključena u probaciju,
3. procjenu kriminogenog rizika i tretmanskih potreba kada je propisano zakonom,
4. pojedinačni program postupanja kada je propisano zakonom,
5. izvješća o tijeku provođenja probacijskih poslova,
6. stručne nalaze, mišljenja i procjene.

(4) Središnje tijelo državne uprave nadležno za poslove pravosuđa vodi središnju maticu koja sadrži podatke iz stavka 2. ovoga članka.

Glava V.
IZVJEŠĆA

*Izvješće državnom odvjetniku***Članak 14.**

(1) Na zahtjev državnog odvjetnika u postupku odlučivanja o kaznenom progonu probacijski ured dostavit će izvješće o osobi za koju je to zatraženo.

(2) Ako je državni odvjetnik uvjetno odbacio kaznenu prijavu ili uvjetno odustao od kaznenog progona i počinitelju odredio obveze, dostavit će svoje rješenje probacijskom uredu radi nadzora nad izvršavanjem obveza.

(3) Probacijski ured izvješćuje državnog odvjetnika o provođenju utvrđenih obveza.

*Izvjeshće sudu***Članak 15.**

(1) Prilikom odlučivanja o određivanju mjera osiguranja prisutnosti okrivljenika i mjera opreza, sud može od probacijskog ureda zatražiti izvješće s podacima bitnim za odlučivanje.

(2) Sud može zatražiti izvješće od probacijskog ureda i prilikom odlučivanja o izboru vrste i mjere kaznenopravne sankcije.

*Izvjeshće sucu izvršenja***Članak 16.**

(1) U postupku odlučivanja o prekidu izdržavanja kazne zatvora i uvjetnom otpustu, probacijski ured će na zahtjev suca izvršenja dostaviti izvješće.

(2) Probacijski ured dostavit će sucu izvršenja izvješće ako su prestali razlozi zbog kojih je prekid izdržavanja kazne zatvora odobren ili ako ga osuđenik zlorabi.

*Izvjeshće kaznionici, odnosno zatvoru***Članak 17.**

(1) Kaznionica, odnosno zatvor može zatražiti od probacijskog ureda izvješće prigodom odlučivanja o pogodnosti izlaska zatvorenika u mjesto prebivališta ili boravišta.

(2) Izvješće kaznionici, odnosno zatvoru sadrži podatke o stanju u obitelji zatvorenika, okolnostima u zajednici, okolnostima važnim za odluku o pogodnosti i kada je to moguće o odnosu žrtve, odnosno obitelji žrtve prema počinjenom kaznenom djelu.

Glava VI.

IZVRŠAVANJE ZAŠTITNOG NADZORA

*Započinjanje izvršavanja zaštitnog nadzora***Članak 18.**

(1) Prvostupanjski sud će pravomoćnu i izvršnu odluku kojom je izrečen zaštitni nadzor uz uvjetnu osudu, rad za opće dobro ili uvjetni otpust, u roku od osam dana dostaviti probacijskom uredu prema mjestu prebivališta, odnosno boravišta osuđenika, odnosno u mjesto otpusta zatvorenika, radi izvršavanja. Kad je zaštitni nadzor izrečen uz rad za opće dobro u zamjenu za kaznu zatvora ili uz uvjetni otpust, prvostupanjski sud će pravomoćnu i izvršnu odluku dostaviti i sucu izvršenja nadležnom prema mjestu prebivališta, odnosno boravišta osuđenika.

(2) Po zaprimanju pravomoćne i izvršne odluke o izrečenom zaštitnom nadzoru probacijski ured započet će bez odgode provođenje zaštitnog nadzora.

Obveze probacijskog ureda u izvršavanju zaštitnog nadzora

Članak 19.

(1) Probacijski ured izvješćuje nadležnog suca izvršenja kod izrečenog zaštitnog nadzora uz uvjetni otpust i uz rad za opće dobro u zamjenu za kaznu zatvora, a prvostupanjski sud kod izrečenog zaštitnog nadzora uz uvjetnu osudu ili uz rad za opće dobro u zamjenu za novčanu kaznu, o ostvarivanju pojedinačnog programa postupanja svaka četiri mjeseca ako se zaštitni nadzor ima provoditi do jedne godine, a svakih šest mjeseci ako se zaštitni nadzor ima provoditi više od jedne godine.

(2) Probacijski ured će bez odgode izvijestiti nadležni sud iz stavka 1. ovoga članka o neispunjavanju obveza utvrđenih pojedinačnim programom postupanja i predložiti preispitivanje izvršavanja zaštitnog nadzora.

(3) Kad sud iz stavka 1. ovoga članka primi izvješće o provođenju pojedinačnog programa postupanja kojim probacijski ured predlaže preispitivanje zaštitnog nadzora, pokrenut će postupak preispitivanja najkasnije u roku sedam dana od dana primitka izvješća.

(4) Izvješće sadrži opis ponašanja osobe uključene u probaciju, opis tretmanskih postupaka i njihov utjecaj na tu osobu, te kada probacijski ured ocijeni potrebnim, prijedlog promjene, produljenja ili prestanka provođenja zaštitnog nadzora prije isteka roka.

Izvršavanje sigurnosne mjere zaštitnog nadzora po punom izvršenju kazne zatvora

Članak 20.

Odredbe ove Glave na odgovarajuće će se primjenjivati na izvršavanje zaštitnog nadzora po punom izvršenju kazne zatvora izrečenog kao sigurnosna mjera uz kaznu zatvora na temelju članka 76. Kaznenog zakona.

Glava VII.

IZVRŠAVANJE RADA ZA OPĆE DOBRO

Upućivanje i započinjanje izvršavanja rada za opće dobro

Članak 21.

(1) Prvostupanjski sud dostavit će pravomoćnu i izvršnu presudu kojom je kazna zatvora ili novčana kazna zamijenjena radom za opće dobro u roku osam dana probacijskom uredu prema mjestu prebivališta, odnosno boravišta osuđenika, a nadležnom sucu izvršenja s nalogom za izvršenje kazne ako se radi o kazni zatvora. Probacijski ured će bez odgode pozvati osuđenika radi davanja pristanka za izvršenje rada za opće dobro.

(2) Ako se osuđenik niti u roku osam dana od dana za koji je pozvan ne javi probacijskom uredu ili mu dostava nije mogla biti izvršena na adresu koju je osuđenik dao sudu ili ne dade pristanak, probacijski ured će dostaviti obavijest o tome sucu izvršenja radi izvršenja kazne zatvora odnosno prvostupanjskom sudu radi zamjene novčane kazne kaznom zatvora.

(3) Kada državni odvjetnik naloži rad za opće dobro, dostavit će rješenje bez odgode probacijskom uredu prema mjestu prebivališta, odnosno boravišta okrivljenika radi izvršenja.

(4) Nakon davanja pristanka za izvršenje rada za opće dobro, u smislu stavka 1. ovoga članka probacijski ured će uputiti osuđenika na rad za opće dobro, o čemu će obavijestiti nadležnog suca izvršenja ako se radi o zamjeni kazne zatvora radom za opće dobro, prvostupanjski sud ako se radi o zamjeni novčane kazne radom za opće dobro ili državnog odvjetnika koji je naložio obvezu.

Obveze ureda za probaciju u izvršavanju rada za opće dobro

Članak 22.

(1) Probacijski ured izvijestit će suca izvršenja, kada se radi o zamjeni zatvorske kazne, prvostupanjski sud kada se radi o zamjeni novčane kazne ili državnog odvjetnika iz članka 21. stavka 3. ovoga Zakona, o izvršenom radu za opće dobro, a ako je rad za opće dobro određen u trajanju duljem od četiristo sati izvješće će dostaviti i nakon polovine izvršenog rada.

(2) Probacijski ured će bez odgode izvijestiti sud iz stavka 1. ovoga članka ili državnog odvjetnika iz članka 21. stavka 3. ovoga Zakona o neizvršavanju rada za opće dobro.

(3) Kad primi izvješće o neizvršavanju rada za opće dobro ili obavijest da se osuđenik nije javio na poziv probacijskog ureda, ili mu dostava nije mogla biti izvršena na adresi koju je osuđenik dao sudu ili nije dao pristanak, sudac izvršenja pokrenuti će postupak izvršavanja kazne zatvora, a prvostupanjski sud zamijeniti će novčanu kaznu kaznom zatvora.

(4) Državni odvjetnik iz članka 21. stavka 3. ovoga Zakona će nakon primitka izvješća o neizvršavanju rada za opće dobro, donijeti odluku o nastavku kaznenog progona.

Način izvršavanja rada za opće dobro

Članak 23.

(1) Probacijski ured će rješenjem odrediti rok u kojem će rad za opće dobro, izrečen odlukom suda, biti izvršen te će utvrditi mjesto obavljanja rada, vodeći pri tome računa o opsegu i vrstama raspoloživih poslova kao i o osobnim prilikama, zaposlenju osobe uključene u probaciju, njezinim sposobnostima i stručnosti.

(2) Protiv rješenja iz stavka 1. ovoga članka dopuštena je žalba u roku od tri dana, a o žalbi odlučuje središnje tijelo državne uprave nadležno za poslove pravosuđa. Žalba ne odgađa izvršenje rješenja.

(3) Probacijski ured sklapa ugovor s ustanovama i drugim pravnim osobama za izvršavanje rada za opće dobro.

(4) Za vrijeme izvršavanja rada za opće dobro središnje tijelo državne uprave nadležno za poslove pravosuđa osigurat će osuđenika od profesionalnog oboljenja i nesreće na radu.

Odgoda i prekid rada za opće dobro

Članak 24.

(1) Osoba kojoj je određen rad za opće dobro odlukom suda, može podnijeti molbu za odgodu započinjanja rada za opće dobro probacijskom uredu u roku od tri dana od primitka rješenja o rasporedu na rad.

(2) Tijekom rada za opće dobro osoba iz stavka 1. ovoga članka kojoj je određen rad za opće dobro može probacijskom uredu podnijeti molbu za prekid izvršavanja rada.

(3) Probacijski ured će u roku od tri dana od primitka molbe rješenjem odlučiti o odgodi, odnosno prekidu izvršavanja rada.

(4) Protiv odluke probacijskog ureda osoba iz stavka 1. ovoga članka kojoj je određen rad za opće dobro i državni odvjetnik, kada je rad za opće dobro određen njegovim rješenjem, mogu podnijeti žalbu središnjem tijelu državne uprave nadležnom za poslove pravosuđa u roku od tri dana od primitka rješenja, koje će o žalbi odlučiti u roku od tri dana.

Razlozi za odgodu i prekid rada za opće dobro

Članak 25.

(1) Razlozi za odgodu ili prekid rada za opće dobro jesu:

1. akutno oboljenje osuđenika, nastanak teškog invaliditeta ili značajno pogoršanje kroničnog oboljenja,

2. smrtni slučaj člana obitelji, teška bolest, teški invaliditet ili obveza izbivanja člana uže obitelji osuđenika, čime osuđenik postaje jedini obvezni osiguravatelj skrbi djece, bračnog ili izvanbračnog druga, roditelja, posvojitelja ili posvojenika, kojima je potrebna tuđa pomoć i njega,

3. potreba obavljanja ili dovršenja radova izazvanih elementarnom nepogodom ili drugim izvanrednim događajem zbog čijeg bi neobavljanja nastala znatna materijalna šteta, a u užoj obitelji osuđenika nema druge radno sposobne osobe,

4. rizična trudnoća i roditeljstvo do šest mjeseci života djeteta.

(2) Prekid ili odgoda izvršavanja rada za opće dobro iz razloga označenih u stavku 1. točka 1. i 4. ovoga članka može biti odobreno dok stanje bolesti odnosno rizična trudnoća traju, iz razloga označenog u točki 2. istog stavaka, najdulje do petnaest dana, iz razloga označenog u

točki 3. do završetka posla, ali ne dulje od petnaest dana, a iz razloga roditeljstva označenog u točki 4. do šest mjeseci života djeteta ako drugi roditelj ne koristi roditeljni dopust.

(3) Ukupno trajanje odgoda i prekida izvršavanja rada za opće dobro ne može biti dulje od šezdeset dana, osim razloga utvrđenih u stavku 1. točki 1. i 4. ovoga članka.

Zastara izvršenja rada za opće dobro

Članak 26.

(1) Ako osuđenik nije započeo izvršavati rad za opće dobro ili ako ga nije izvršio u cijelosti, zastara izvršenja utvrđuje se prema odredbama Kaznenog zakona o zastari izvršenja kazne.

(2) U slučaju prekida izvršavanja rada za opće dobro vrijeme prekida rada ne uračunava se u ukupni rok određen za izvršenje rada za opće dobro.

Glava VIII.

IZVRŠAVANJE KAZNE ZATVORA I UVJETNI OTPUST

Sudjelovanje u izvršavanju pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora

Članak 27.

(1) Nadzor i organizaciju provođenja posebnih obveza utvrđenih rješenjem o korištenju pogodnosti u mjestu prebivališta odnosno boravišta zatvorenika provodi nadležni probacijski ured.

(2) Ako zatvorenik, tijekom korištenja pogodnosti iz stavka 1. ovoga članka, ne ispunjava obveze utvrđene rješenjem o korištenju pogodnosti, probacijski ured će o tome izvijestiti kaznionicu odnosno zatvor.

Prihvat poslije otpusta

Članak 28.

(1) Na zahtjev predsjednika vijeća za uvjetne otpuste probacijski ured će:

- izraditi procjenu uvjeta i rizika za prihvat zatvorenika u zajednici,
- utvrditi mogućnosti nastavka provođenja obveza utvrđenih pojedinačnim programom izvršavanja kazne zatvora (nastavak školovanja, nastavak liječenja ili odvikavanja od ovisnosti, nastavak drugih posebnih programa).
- prikupiti i dostaviti obavijesti o mogućnosti smještaja i zapošljavanja.

(2) O utvrđenim okolnostima iz stavka 1. ovoga članka, probacijski ured će u roku od petnaest dana od zaprimanja zahtjeva izvijestiti predsjednika vijeća za uvjetne otpuste.

*Nadzor uvjetno otpuštenog osuđenika***Članak 29.**

(1) Rješenje o uvjetnom otpustu dostavlja se probacijskom uredu prema mjestu prebivališta ili boravišta osuđenika odnosno mjestu u koje će zatvorenik biti otpušten. U roku propisanom Pravilnikom o načinu obavljanja probacijskih poslova iz članka 4. stavka 4. ovoga Zakona, probacijski ured će utvrditi način provođenja uvjetnog otpusta. O kršenju naloženih obveza probacijski ured će obavijestiti suca izvršenja.

(2) Ustanove i druge pravne osobe u kojima osuđenik izvršava obveze utvrđene rješenjem o uvjetnom otpustu obavještavaju probacijski ured o izvršavanju obveza.

(3) Probacijski ured ili osuđenik mogu sucu izvršenja predložiti izmjenu pojedinačnog programa postupanja i obveza utvrđenih rješenjem o uvjetnom otpustu, ukidanje obveza, produljenje ili smanjenje roka za izvršenje izrečenih obveza ili predložiti utvrđivanje obveza koje rješenjem o uvjetnom otpustu nisu bile utvrđene.

Glava IX.

IZVRŠAVANJE POSEBNIH OBVEZA

*Započinjanje izvršavanja posebnih obveza***Članak 30.**

(1) Prvostupanjski sud ili sudac izvršenja će pravomoćnu i izvršnu odluku kojom su, uz uvjetnu osudu, rad za opće dobro ili uvjetni otpust, izrečene posebne obveze dostaviti u roku osam dana probacijskom uredu prema mjestu prebivališta, odnosno boravišta osuđenika odnosno u mjesto otpusta zatvorenika radi izvršavanja.

(2) Po zaprimanju odluke iz stavka 1. ovoga članka probacijski ured će bez odgode izraditi pojedinačni program postupanja iz članka 12. ovoga Zakona.

*Obveze probacijskog ureda u izvršavanju posebnih obveza***Članak 31.**

(1) Probacijski ured izvješćuje nadležnog suca izvršenja o ostvarivanju pojedinačnog programa postupanja izrađenog za posebne obveze izrečene uz uvjetni otpust i rad za opće dobro kojim je zamijenjena kazna zatvora, a prvostupanjski sud kad su posebne obveze izrečene uz uvjetnu osudu ili uz rad za opće dobro u zamjenu za novčanu kaznu, svaka četiri mjeseca ako posebna obveza traje do jedne godine, a svakih šest mjeseci ako posebna obveza traje dulje od jedne godine. Ustanove i druge pravne osobe u kojima osuđenik izvršava posebne obveze obavještavaju probacijski ured o izvršavanju tih obveza.

(2) Probacijski ured će bez odgode izvijestiti suca izvršenja ili prvostupanjski sud o kršenju posebnih obveza.

(3) Kad nastupe opravdani razlozi zbog kojih se posebne obveze ne mogu ispuniti u roku, probacijski ured će bez odgode obavijestiti sud o nastupu razloga te predložiti produljenje ili smanjenje roka ili ukidanje posebne obveze ili zamjenu posebne obveze drugom.

Primjena odredbi na izvršavanje obveza naloženih rješenjem državnog odvjetništva

Članak 32.

Odredbe ove Glave odgovarajuće će se primjenjivati i na izvršenje obveza propisanih Zakonom o kaznenom postupku na temelju rješenja državnog odvjetnika.

Glava X.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Primjena odredbi na prekršajne kazne

Članak 33.

Odredbe Glave VI odgovarajuće će se primjenjivati i na izvršenje odluka prekršajnih sudova.

Suradnja u izvršavanju probacijskih poslova

Članak 34.

Središnje tijelo državne uprave nadležno za poslove pravosuđa može s udrugama građana i drugim pravnim osobama koje su registrirane za obavljanje humanitarnih i drugih sličnih poslova, zaključiti ugovor o suradnji u izvršavanju probacijskih poslova.

Nadzor nad radom probacijske službe

Članak 35.

Kada probacijska služba u svome radu izvršava sudske odluke, nadzor nad zakonitošću rada probacijske službe obavlja sudac izvršenja.

Provedbeni propisi

Članak 36.

U roku od tri mjeseca od stupanja na snagu ovoga Zakona ministar nadležan za poslove pravosuđa donijet će Pravilnik o načinu obavljanja probacijskih poslova iz članka 4. stavka 4. ovoga Zakona.

Članak 37.

(1) Stupanjem na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o probaciji (Narodne novine, broj 153/2009).

(2) Do donošenja Pravilnika iz članka 4. stavka 4. ovoga Zakona primjenjuju se:

- Pravilnik o načinu obavljanja probacijskih poslova (Narodne novine, broj 78/2010)
- Pravilnik o matici i osobniku osoba uključenih u probaciju (Narodne novine, broj 78/2010)
- Pravilnik o izobrazbi službenika probacije (Narodne novine, broj 78/2010)
- Pravilnik o službenoj iskaznici službenika probacije (Narodne novine, broj 72/2010)
- Pravilnik o načinu provedbe inspeksijskog nadzora nad radom ureda za probaciju (Narodne novine, broj 83/2010).

Članak 38.

Ovaj Zakon objavit će se u Narodnim novinama, a stupa na snagu 1. siječnja 2013. godine.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. RAZLOZI ZBOG KOJIH SE ZAKON DONOSI I PITANJA KOJA SE NJIME UREĐUJU

Izvršavanje kaznenopravih sankcija u Republici Hrvatskoj propisano je Zakonom o izvršavanju kazne zatvora (Narodne novine, br. 128/99, 55/2000, 59/2000, 129/2000, 51/2001, 67/2001, 11/2002, 190/2003, 76/2007, 27/2008, 83/2009 i 18/2011) i Zakonom o probaciji (Narodne novine, broj 153/2009) kojim je zamijenjen Zakon o izvršavanju uvjetne osude sa zaštitnim nadzorom i rada za opće dobro na slobodi (Narodne novine, broj 128/99).

Navedeni zakoni bili su temelj za početak razvoja probacijske službe koja osnove za početak svojeg djelovanja ima u prvom, nakon osamostaljenja Republike Hrvatske, donesenom Kaznenom zakonu (1997.), s obzirom da je taj zakon već sadržavao odredbe o mogućnosti zamjene kazne zatvora radom za opće dobro na slobodi i izricanja uvjetne osude sa zaštitnim nadzorom uz mogućnost nalaganja osuđeniku više obveza. Dakle, i prije početka sustavne izgradnje probacijske službe, izvršavane su sankcije koje su sudovi izricali u zamjenu za kaznu zatvora, kao što su uvjetna osuda sa zaštitnim nadzorom, uključujući i niz obveza koje su naložene osuđenoj osobi i rad za opće dobro na slobodi, pod nadzorom povjerenika. Zakonom o probaciji povjerenici koji su provodili zaštitni nadzor uz uvjetnu osudu i nadzirali rad za opće dobro na slobodi, zamijenjeni su probacijskim službenicima u područnim probacijskim uredima, uključenim u sustav u nadležnosti Ministarstva pravosuđa.

Strateško opredjeljenje probacijskog sustava - suradnja sa zajednicom radi zaštite javnosti i smanjenja rizika od recidivizma kroz rehabilitaciju i reintegraciju počinitelja kaznenog djela u društvo, i nadalje je zadržano.

Prilikom uspostave probacijskog sustava Republika Hrvatska rukovodila se, između ostalog, međunarodnim standardima utvrđenim preporukama Odbora ministara Vijeća Europe o zatvorskim uvjetima, unaprjeđenju primjene Europskih pravila o sankcijama i mjerama koje se provode u zajednici te uvjetnom otpustu (Preporuka – Rec R (99) 22, Rec R (2000) 22, Rec (2003) 22), na kojima je temeljila pravni okvir izgradnje sustava.

Hrvatski sabor je u listopadu 2011. godine donio novi Kazneni zakon (Narodne novine, broj 125/2011), koji će stupiti na snagu 1. siječnja 2013. godine, čije odredbe su donijele novine u određivanju pojedinih instituta iz nadležnosti probacijske službe. Izmijenjen je koncept primjene rada za opće dobro s obzirom na drukčije poimanje svrhe kratkotrajnih kazni zatvora (u trajanju do jedne godine) te novčane kazne, proširene su vrste i opseg posebnih obveza koje sud može naložiti osuđeniku, kao i mogućnost izricanja zaštitnog nadzora, a propisana je i sigurnosna mjera zaštitnog nadzora po punom izvršenju kazne zatvora, što će sve utjecati na značaj i funkcioniranje probacijskog sustava.

Osim toga, primjena Zakona o kaznenom postupku (Narodne novine, br. 152/2008, 76/2009 i 80/2011) na svim razinama nadležnosti, koja je započela 1. rujna 2011. godine, također je pred probacijsku službu stavila dodatne zadaće i izazove.

Konačno, donesen je i Zakon o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije (Narodne novine, broj 91/2010) koji će stupiti na snagu danom

pristupanja Republike Hrvatske u Europsku uniju, a koji u Glavi VIII. sadrži instrument pravosudne suradnje između država članica unije o priznanju i izvršenju presuda i odluka kojima su u državama članicama Europske unije izrečene probacijske mjere i alternativne sankcije (u skladu s odredbama Okvirne odluke Vijeća Europske unije 2008/947/PUP, od 27. studenoga 2008. godine).

Slijedom ovih izmjena Zakona, bilo je nužno prilagoditi pravni okvir za rad probacijskog sustava i osnažiti postojeće alate i instrumente, kojima će moći odgovoriti na povećane i izmijenjene zahtjeve. S obzirom na navedeno, nužno je bilo uvrstiti u zakonski tekst cijeli niz izmjena jer je važeći Zakon o probaciji utemeljen na koncepciji važećeg Kaznenog zakona (Narodne novine, br. 110/97, 27/98 - ispravak, 50/2000, 129/2000, 51/2001, 111/2003, 190/2003, 105/2004, 84/2005, 71/2006, 110/2007, 152/2008 i 57/2011) i postupovnim pravilima Zakona o kaznenom postupku (Narodne novine, br. 110/97, 27/98 - ispravak, 58/99, 112/99, 58/2002, 143/2002, 62/2003 – pročišćeni tekst i 115/2006), stoga je umjesto izmjena i dopuna postojećeg Zakona o probaciji, izrađen Konačni prijedlog zakona o probaciji.

Naime, pojam probacije ima široko značenje i koristi se u različitim disciplinama. Prije svega, pojmom probacije definiramo tretman počinitelja kaznenog djela u zajednici u kojoj on živi (Latessa i Allen, 2003.). Radi se, dakle, o izvaninstitucionalnom tretmanu počinitelja kaznenog djela za kojeg je sud procijenio da ga nije potrebno izdvajati iz šire i uže socijalne sredine, već se postavljanjem određenih uvjeta na slobodu počinitelja, te pružanjem pomoći za prevladavanje određenih životnih poteškoća (rizika), može ostvariti svrha kaznenopravnih sankcija.

Iz Zakona o probaciji izostavljena je Glava IV. koja se odnosila na strukturu i službenike Uprave za probaciju. Odredbe navedene Glave su jednim dijelom ugrađene u ovaj zakonski prijedlog, a dio koji je predstavljao provedbene odredbe, ugrađen je, odnosno bit će uređen podzakonskim aktima.

Nadalje, imajući u vidu novi položaj i ulogu žrtve kaznenog djela u kaznenom postupku, ali i značaj i svrhu probacijske službe, usmjerene prije svega na rad s osuđenima, odnosno zatvorenima, kao i osumnjičenicima, trebalo je izmijeniti dosadašnji opseg probacijskih poslova, te brigu o žrtvi i njezinim potrebama usmjeriti na tijela koja vode kazneni postupak dok taj postupak traje. Pri tom treba naglasiti da je uspostavljena i služba za podršku svjedocima i žrtvama, koja se i dalje razvija, pa više nema potrebe da briga o žrtvi bude u nadležnosti probacijske službe.

Koncepcija ovog zakonskog prijedloga slijedila je zakonske novine u sistemskim zakonima na način da su odredbe o zaštitnom nadzoru, neovisno o tome da li je određen uz uvjetnu osudu, rad za opće dobro, uvjetni otpust s izdržavanja kazne ili po punom izvršenju kazne, smještene u posebnu glavu. Također je i rad za opće dobro uređen odredbama posebne glave, a isto tako posebna glava se odnosi na izvršavanje kazne zatvora i uvjetni otpust, te su u zasebnoj glavi uređene i posebne obveze. Zadržane su glave s uvodnim odredbama, odredbama o temeljnim načelima, pravima i obvezama osoba uključenih u probaciju, probacijskim poslovima i dokumentaciji te izvješćima.

Novi Kazneni zakon na drukčiji način uređuje odlučivanje o uvjetnom otpustu zatvorenika, stavljajući odluku o tome u nadležnost suca izvršenja, odnosno sudova. Ova izmjena direktno će utjecati na poslove probacijske službe, kako prije donošenja odluke, tako

i tijekom trajanja uvjetnog otpusta osuđenika. Rukovodeći se ovim izmjenama, ovaj zakonski prijedlog je prihvatio značajniju ulogu suca izvršenja u ovom dijelu. Osim toga, sudac izvršenja povezan je s probacijskom službom i u slučajevima kad je kazna zatvora zamijenjena radom za opće dobro, s obzirom na odredbu Kaznenog zakona prema kojoj, ukoliko rad za opće dobro ne bude realiziran, kazna zatvora se odmah izvršava, što je u nadležnosti suca izvršenja.

Rezultate provođenja zaštitnog nadzora i posebnih obveza izrečenih uz uvjetnu osudu i rad za opće dobro kojim je zamijenjena novčana kazna, prati i nadzire sud koji je zaštitni nadzor i posebne obveze naložio, a ne kako je Zakonom o probaciji bilo propisano, općinski sud prema mjestu prebivališta, odnosno boravišta osuđenika. Razlog ovoj izmjeni je taj što je, prema pozitivnom pravu, za odluku o opozivu uvjetne osude i zamjeni novčane kazne kaznom zatvora (u slučaju neizvršavanja rada za opće dobro) nadležan sud presuđenja, dakle onaj koji je ove sankcije izrekao, dok sud prema mjestu prebivališta ili boravišta nema takvih ingerencija. Osim toga, na taj način je uklonjen dualizam jer su, uz suca izvršenja, u izvršenje kaznenopravnih sankcija uvedeni općinski sudovi kao sudovi izvršenja alternativnih sankcija (zaštitnog nadzora, rada za opće dobro na slobodi). Ovakvo rješenje predstavlja argument više za dodatno jačanje uloge suca izvršenja, kako je već naprijed istaknuto.

Osnovna pitanja koja se Zakonom rješavaju

a) Probacijski poslovi u pretkaznenom postupku i za vrijeme kaznenog postupka

Zakon o kaznenom postupku zadržao je mogućnost da državni odvjetnik o kaznenom progonu odlučuje po načelu oportuniteta, propisujući mu ovlast nalaganja određenih obveza osumnjičeniku, o čijem ispunjenju će ovisiti daljnja sudbina kaznene prijave, odnosno postupka. Neke od obveza su trajnije prirode pa je potrebno nadzirati njihovo izvršavanje odnosno ispunjenje, u čemu će se državni odvjetnik osloniti na probacijsku službu.

Sudovi u Republici Hrvatskoj još uvijek primjenjuju u značajnom broju predmeta mjeru istražnog zatvora, kao sredstvo osiguranja prisutnosti okrivljenika tijekom postupka, ali i radi sprječavanja utjecaja okrivljenika na svjedoke i prikupljanje dokaza, te činjenja novih kaznenih djela, iako Zakon o kaznenom postupku iz 2008. godine propisuje više drugih mjera, kao alternativu za postizanje istog cilja.

Probacijska služba će dostavom provjerenih informacija o smještaju, zaposlenju, socijalnom/obiteljskom statusu, zdravstvenom stanju, zlouporabi droga ili alkohola, te procjenom rizičnosti počinitelja, pomoći i sudu i državnom odvjetniku prilikom odluke o izboru mjere koju će primijeniti na konkretnog počinitelja, odnosno da li će biti dovoljno, umjesto istražnog zatvora, kao alternativu izreći neku od manje restriktivnih mjera, no s istim učincima.

b) Probacijski poslovi prilikom izvršavanja zaštitnog nadzora te posebnih obveza naloženih uz uvjetnu osudu i zamjenu kazne radom za opće dobro

Novi Kazneni zakon popisao je široko polje primjene instituta zaštitnog nadzora, kojeg je prema važećem Zakonu moguće izreći jedino uz uvjetnu osudu, a proširio je i popis posebnih obveza, kao i mogućnost njihove primjene. Osim toga, propisana je obvezna zamjena kazne zatvora u trajanju do šest mjeseci radom za opće dobro, a sudu je prepušteno na odluku da li će i kaznu zatvora u trajanju do jedne godine, kao i novčanu kaznu, zamijeniti

radom za opće dobro. Dakle, u odnosu na raniji Kazneni zakon, područje primjene rada za opće dobro je prošireno, a osim toga je određeno da uz taj rad sud može izreći zaštitni nadzor i posebne obveze, što ranije nije bilo moguće. Osim toga, duljina trajanja rada za opće dobro je povećana novim Kaznenim zakonom pa na temelju njegovih odredbi, umjesto dosadašnjih šezdeset radnih dana, rad može trajati najdulje sedamsto dvadeset sati, što predstavlja tristo šezdeset dana jer je jedan dan zatvora ili jedan dnevni dohodak ekvivalent dva sata rada za opće dobro.

Važeće zakonske odredbe su u velikoj mjeri nadograđene naprijed prikazanim mogućnostima kombiniranja različitih mjera, što svakako predstavlja dodanu vrijednost u kaznenom sudovanju, ali istovremeno znači nove izazove za probacijsku službu.

Ovakva rješenja iz novog Kaznenog zakona doprinijet će znatnom povećanju opsega poslova probacijske službe, zbog čega je nužno njezino promptno kadrovsko i stručno jačanje kako bi mogla udovoljiti zahtjevima koji joj predstoje.

c) Probacijski poslovi vezani uz odlučivanje o odgodi i prekidu izdržavanja kazne te uvjetnom otpustu, uz korištenje pogodnosti tijekom izdržavanja kazne te nadzor nad uvjetno otpuštenim osuđenikom

Probacijska služba djeluje u zajednici u cilju zaštite javnosti i smanjenja rizika od recidivizma kroz rehabilitaciju i reintegraciju počinitelja kaznenog djela u društvo, stoga je segment probacijskih poslova koju su vezani za izvršavanje kazne zatvora, prije, tijekom i nakon otpuštanja s izdržavanja kazne, od posebnog značaja. Uklopljena u zajednicu probacijska služba bit će pouzdani izvor informacija potrebnih za učinkovito izvršavanje zatvorske kazne, a posebno u tretmanskom dijelu počinitelja kaznenih djela tijekom trajanja uvjetnog otpusta, što je suština djelovanja te službe.

Ovaj zaključak potkrepljuju odredbe novog Kaznenog zakona kojima je uređen institut uvjetnog otpusta, dodajući nove okvire za njegovu primjenu, u čemu će probacijska služba imati važnu ulogu. Predviđena je mogućnost određivanja zaštitnog nadzora, kao i veći broj posebnih obveza iz Kaznenog zakona za vrijeme dok uvjetni otpust traje, osim u slučaju sigurnosne mjere zaštitnog nadzora po punom izvršenju kazne zatvora, kada se taj nadzor provodi i nakon izdržane kazne u najduljem trajanju do dvije godine. Nadalje, novi Kazneni zakon u pogledu načina odlučivanja o uvjetnom otpustu, stavljanjem te odluke u nadležnost suda, odražava se i na provođenje nadzora nad uvjetno otpuštenim osobama, promovirajući značaj i ulogu probacijske službe, ali ne samo u tom dijelu već i u pripremanju uvjetnog otpusta. Interdisciplinarnim djelovanjem različitih nadležnih resora, uz probacijsku službu kao pokretača, nastojat će se pružiti pomoć zatvoreniku nakon otpusta, radi osiguranja smještaja, prehrane, liječenja, uz savjete za izbor prebivališta ili boravišta, uspostavu obiteljskih odnosa, pronalaženje zaposlenja ili dovršenje stručnog osposobljavanja, kao i radi osiguranja novčane potpore za podmirenje najnužnijih potreba, ali i drugih oblika pomoći.

d) Probacijski poslovi prilikom izvršavanja instrumenata pravosudne suradnje u kaznenim stvarima između domaćih nadležnih pravosudnih tijela i nadležnih pravosudnih tijela drugih država članica Europske unije - presuda i odluka kojima su izrečene probacijske mjere i alternativne sankcije

Zakon o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije (Narodne novine, broj 91/2010), koji uređuje primjenu instrumenata pravosudne

suradnje u kaznenim stvarima između domaćih nadležnih pravosudnih tijela i nadležnih pravosudnih tijela drugih država članica Europske unije, sadrži Glavu VIII. - Priznanje i izvršenje presuda i odluka kojima su izrečene probacijske mjere i alternativne sankcije. Odredbama ove glave regulirano je priznanje presude neke od država članica Europske unije, kojom je fizičkoj osobi izrečena kazna zatvora ili mjera koja uključuje oduzimanje slobode, a tom presudom ili odlukom odobren joj je uvjetni otpust s izdržavanja te kazne, zatim presude kojom joj je izrečena uvjetna osuda ili pridržano izricanje kazne ili izrečena alternativna sankcija, priznanje probacijskih odluka i preuzimanje nadzora nad izvršavanjem probacijskih mjera i alternativnih sankcija.

Probacijska služba će, s danom pristupanja Republike Hrvatske u Europsku uniju, biti nadležna za provođenje stranih probacijskih odluka, zbog čega je potrebno dodatno ojačati i osposobiti tu službu, jer će i rezultati njezinog djelovanja biti odlučni za ocjenu da li i u kojoj mjeri Republika Hrvatska, kao nova članica Europske unije, poštuje i ispunjava obveze koje proizlaze iz pravne stečevine Europske unije.

II. OBJAŠNJENJA POJEDINIH ODREDBI

Glava I. – Uvodne odredbe

Ovaj Konačni prijedlog zakona zadržao je kao zasebnu cjelinu glavu koja sadrži uvodne odredbe (u Zakonu o probaciji – Glava I., Prvog dijela).

Članak 1. – Osnovna odredba

Članak 1. je novi s obzirom na promijenjenu koncepciju zakona i njime je određen sadržaj Konačnog prijedloga zakona, odnosno osnovana pitanja koja taj Zakon regulira (svrha, sadržaj, način izvršavanja probacijskih poslova i tijela nadležna za njihovo izvršavanje).

Članak 2. – Svrha i sadržaj probacijskih poslova

Članak 2. propisuje svrhu i sadržaj probacijskih poslova.

Stavkom 1. određen je cilj obavljanja probacijskih poslova te je naglašeno da su probacijski poslovi od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku.

Stavak 2. određuje što sve obuhvaćaju probacijski poslovi, odnosno u koje sve segmente postupanja tijela kaznenog proгона i postupka te izvršenja sankcija je uključena probacijska služba. Nadalje, u stavku 2. propisana je obveza Vlade Republike Hrvatske o podnošenju izvješća o radu probacijske službe Hrvatskome saboru jedanput godišnje. Ista je propisana u važećem u Zakonu o probaciju u članku 2. stavku 4.

Članak 3. – Način izvršavanja probacijskih poslova

Članak 3. je novi i njime su određeni temelji za postupanje probacijskih službenika (odluke i zahtjevi nadležnih tijela) te individualni pristup u obavljanju probacijskih poslova.

Članak 4. – Tijela nadležna za izvršavanje probacijskih poslova

Stavak 1. propisuje u čijoj su nadležnosti poslovi probacije te je uveden opći pojam „jedinica za probaciju ustrojena u središnjem tijelu državne uprave nadležnom za poslove pravosuđa u čijem sastavu su probacijski uredi“. Na taj način izbjegnuta je potreba mijenjanja Zakona u slučaju eventualnih promjena ustrojstva Ministarstva pravosuđa.

Konačni prijedlog zakona je termin „ured za probaciju“ zamijenio „probacijskim uredom“ koji je korišten u cijelom tekstu Zakona.

Probacijske poslove koji, između ostalog, uključuju nadzor, savjetovanje i podršku u izvršavanju pojedinih naloženih obveza (primjerice suzdržavanje od zloporabe alkohola ili droga, nastavak osposobljavanja za određeno zanimanje, nadzirano raspolaganje prihodima i dr.) izvršava probacijski ured prema prebivalištu/boravištu osobe uključene u probaciju, dakle u zajednici u kojoj ta osoba živi. Stoga je, u cilju uspješnog provođenja probacijskih poslova, propisana suradnja Ministarstva pravosuđa s tijelima državne vlasti, znanstvenim i drugim ustanovama, tijelima lokalne zajednice i drugim institucijama ili pravnim osobama.

Stavak 2. je novi i njime je određena mjesna nadležnosti probacijskih ureda i sudbene vlasti prema mjestu prebivališta odnosno boravišta osobe uključene u probaciju. Pojam sudbene vlasti ovdje podrazumijeva suca izvršenja nadležnog prema mjestu prebivališta odnosno boravišta osobe uključene u probaciju.

Stavkom 3. određen je okvir stručnih kvalifikacija za probacijske službenike, imajući u vidu složenost, zahtjevnost i specifičnost probacijskih poslova u postizanju cilja probacije. Ovaj stavak predstavlja osnovu za izradu podzakonskih akata kojima će biti detaljno razrađeni svojstva i uvjeti za zapošljavanje probacijskih službenika.

Stavkom 4. propisano je izdavanje službene iskaznice probacijskim službenicima, a konkretnije određenje iste bit će regulirano Pravilnikom o načinu obavljanja probacijskih poslova koji donosi ministar pravosuđa.

Članak 5. – Značenje izraza

Članak 5. je novi u strukturalnom smislu, no sadrži odredbu iz članka 3. točke 5. Zakona o probaciji (Značenje izraza) kojom je određen pojam „osobe uključene u probaciju“, a to je svaka osoba prema kojoj se na temelju odluke ili zahtjeva nadležnog tijela provode probacijski poslovi.

Ostali izrazi koji su bili obuhvaćeni u odredbi članka 3. Zakona o probaciji smisleno su ugrađeni u odredbe Konačnog prijedloga zakona jer su se odnosili na sadržaj probacijskih poslova i stručne postupke za njihovo izvršavanje.

Stavak 2. je nov i propisuje da se riječi i pojmovni sklopovi koji imaju rodno značenje u Konačnom prijedlogu zakona, odnose na jednak način na muški i ženski rod.

Glava II. – Temeljna načela

Konačni prijedlog zakona je zadržao kao zasebnu cjelinu glavu kojom su propisana temeljna načela (u Zakonu o probaciji – Glava II., Prvog dijela).

Članak 6. – Zabrana nezakonitog postupanja i diskriminacije

Članak 6., suglasno kao i članci 4. i 5. Zakona o probaciji, zabranjuje nezakonito postupanje i diskriminaciju osobe uključene u probaciju, odnosno postupanje protivno pozitivnim odredbama Ustava Republike Hrvatske, međunarodnih ugovora koje je Republika Hrvatska ratificirala, kao i Zakona o suzbijanju diskriminacije. Prijedlog novog članka 6. o zaštiti od nezakonitog postupanja upućuje na odredbe više pravne snage koje jamče temeljna ljudska prava, kao što su to:

- Međunarodni ugovor o građanskim i političkim pravima,
- Međunarodni ugovor o ekonomskim, društvenim i kulturnim pravima,
- Deklaracija o temeljnim načelima pravde za žrtve kriminala i zloporabe moći,
- Deklaracija o zaštiti svih osoba od torture i drugih oblika okrutnog, nehumanog ili ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja,

- Konvencija o sprječavanju mučenja, neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja,
- Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda,
- Europska zatvorska pravila,
- Preporuke o postupanju sa pritvorenicima.

Stavkom 2. propisano je ograničenje prava utvrđenih u stavku 1. u iznimnim slučajevima (npr. nepovredivost doma s jedne strane i pravo probacijskog službenika da u okviru obavljanja svojih poslova uđe u dom osuđenika).

Članak 7. – Dobrovoljnost

Načelo dobrovoljnosti temeljno je načelo (suglasno kao i u članku 6. Zakona o probaciji). Međutim, člankom 7. ranija odredba je dopunjena, na način da je pristanak osobe uključene u probaciju nužan, osim kad je Zakonom drugačije propisano. U pojedinim slučajevima, primjerice kod uvjetnog otpusta s izdržavanja kazne zatvora, za provođenje zaštitnog nadzora ili neke od posebnih obveza (prema novom Kaznenom zakonu) pristanak osuđenika neće biti uvjet za provođenje ovih probacijskih mjera.

Glava III. – Prava i obveze osobe uključene u probaciju

Konačni prijedlog zakona je zadržao kao zasebnu cjelinu glavu kojom su određena prava i obveze osobe uključene u probaciju te zaštita prava (u Zakonu o probaciji – Glava III., Prvog dijela).

Članak 8. – Prava osobe uključene u probaciju

Članak 8. određuje prava osobe uključene u probaciju, ali je djelomično izmijenjen u odnosu na raniju odredbu tako da sada, uz određivanje prava osobe uključene u probaciju, obuhvaća i njihovu zaštitu u stavku 2. Konačnog prijedloga zakona (ranije propisanu člankom 8. Zakona o probaciji).

Ranija odredba Zakona o probaciji u članku 7. stavak 2. nije se niti odnosila na prava osobe uključene u probaciju, već je istim bilo određeno kako se evidentiraju i pohranjuju podaci o takvoj osobi, a stavkom 3. je bilo određeno da osoba uključena u probaciju ima pravo uvida u upisane osobne podatke, što ne predstavlja neko posebno pravo niti dodanu vrijednost jer su iz prava uvida bila isključena stručna mišljenja i zapažanja probacijskog službenika. Stoga je stavak 3. članka 7. Zakona o probaciji uklonjen.

Stavkom 2. članka 8. Konačnog prijedloga zakona osobi uključenoj u probaciju osigurano je pravo na pritužbu nadležnom probacijskom uredu na postupanje probacijskog službenika koji je dužan o pritužbi odlučiti u roku od 30 dana od dana zaprimanja iste. Nadalje, protiv rješenja nadležnog probacijskog ureda osoba uključena u probaciju ima pravo žalbe Središnjem uredu za probaciju.

Stavak 3. određuje da osoba uključena u probaciju ne snosi troškove nastale primjenom Zakona, što je osnova za uspješno obavljanje probacijskih poslova kao alternative institucionalnom tretmanu, za koji osoba tamo smještena također ne snosi troškove svog boravka niti tretmana.

Članak 9. – Obveze osobe uključene u probaciju

Članak 9. u stavku 1. određuje da osoba uključena u probaciju svojim potpisom prihvaća pojedinačni program postupanja a time i obveze koje su njime određene. Načelni pristanak, kad to Zakon propisuje (u smislu odredbe članka 7. Konačnog prijedloga zakona) konkretiziran je prihvaćenim pojedinačnim programom postupanja te taj program predstavlja sadržaj obveza postavljenih pred osobu uključenu u probaciju i kriterij za ocjenu njezinog ponašanja, odnosno ostvarivanja cilja probacije. Isto vrijedi, mutatis mutandis, i kad pristanak

za uključivanje u probaciju nije propisan Zakonom (usp. obrazloženje uz članka 7. Konačnog prijedloga zakona).

Stavak 2. nalaže osobi uključenoj u probaciju da bez odgode obavijesti nadležni probacijski ureda o promjenu prebivališta/boravišta. Ova obveza značajna je za osiguranje dostupnosti osobe uključene u probaciju i za osiguranje provođenja pojedinačnog programa postupanja.

Glava IV. – Probacijski poslovi i dokumentacija

Konačni prijedlog zakona je zadržao kao zasebnu cjelinu glavu kojom je propisan opseg i način obavljanja probacijskih poslova (u Zakonu o probaciji – Glava I., Drugog dijela). Izostavljena je Glava II., Drugog dijela Zakona o probaciji - *Procjena kriminogenih rizika i tretmanskih potreba počinitelja kaznenog djela*, koja je sadržavala samo jedan članak, a taj je članak premješten u Glavu IV. Konačnog prijedloga zakona (članak 11.).

Članak 10. – Probacijski poslovi

Članak 10. stavak 1. sadrži popis probacijskih poslova, prateći kronološki faze pretkaznenog i kaznenog postupka te postupka izvršenja probacijskih mjera i kazni. S popisa su izostavljeni izrada procjene kriminogenih rizika i pojedinačnog programa postupanja, kao posebni poslovi. Naime, izrada ovih dokumenta predstavlja osnovu za planiranje, odnosno utvrđivanje sadržaja i cilja postupanja prema osobi uključenoj u probaciju i sastavni su dio probacijskih poslova.

U stavku 1. dodana je točka 2. – izrada izvješća na traženje državnog odvjetnika. Ova izmjena uvjetovana je primjenom Zakona o kaznenom postupku iz 2008. godine na svim razinama nadležnosti od 1. rujna 2011. godine, a posebno odredbi o uvjetovanom odustanku od kaznenog progona odnosno postupka iz Glave XXV. toga Zakona čije odredbe uređuju skraćeni postupak koji se vodi pred općinskim sudovima (članak 522.). Na temelju navedenih odredbi, državni odvjetnik može naložiti počinitelju kaznenog djela određene obveze od čijeg ispunjenja ovisi odluka o daljnjem kaznenom progonu. Nadzor nad provođenjem tih obveza i izvješće o učinjenom izrađuje probacijski ured.

Također je dodana i točka 3. – izrada izvješća za određivanje mjera osiguranja prisutnosti okrivljenika i mjera opreza te za izbor vrste i mjere kaznenopravne sankcije, koje mogu zatražiti sud ili državni odvjetnik, prilikom predlaganja, odnosno odluke o istražnom zatvoru, mjerama opreza ili kaznenoj sankciji.

U točki 4. stavka 1. članka 10. Konačnog prijedloga zakona je, u popisu probacijskih poslova zadržano izvršavanje zaštitnog nadzora uz uvjetnu osudu iz članka 13. stavak 1. točka 4. Zakona o probaciji. Međutim, s obzirom na odredbe novog Kaznenog zakona, točka 4. obuhvaća i provođenje zaštitnog nadzora izrečenog uz rad za opće dobro, uvjetni otpust i po punom izvršenju kazne zatvora, čime je opseg zaštitnog nadzora usklađen s odredbama novog Kaznenog zakona.

Točka 5. stavka 1. članka 10. Konačnog prijedloga zakona slijedi nova rješenja u novom Kaznenom zakonu, pa je tako na popisu probacijskih poslova i pribavljanje pristanka na zamjenu kazne zatvora radom za opće dobro te organiziranje i nadziranje izvršavanja rada za opće dobro. Pribavljanje pristanka je stavljeno u nadležnost probacijske službe, za razliku od ranijeg, ne baš preciznog, postupovnog rješenja za pribavljanje tog pristanka pa je taj dio posla posebno naglašen. Kaznenim zakonom propisane mogućnosti zamjene kazne radom za opće dobro opravdavaju normiranje ovog instituta posebnom Glavom VII.

Točkom 6. propisano je da se izrada izvješća zatvoru, odnosno kaznionici izrađuje „po potrebi“ kako bi se izbjeglo nepotrebno opterećivanje probacijske službe. Naime, za svaku

odluku kaznionici, odnosno zatvoru neće biti neophodno izvješće probacijske službe (primjerice poludnevni izlazak u mjesto gdje se nalazi zatvor/kaznionica).

Točkom 7., koja je također dodana, propisana je izrada izvješća sudu u postupku odlučivanja o prekidu izvršenja kazne zatvora i uvjetnom otpustu zatvorenika, jer probacijska služba kao stručna služba u zajednici može osigurati obavijesti važne za navedene odluke. Način izrade i dinamika dostavljanja izvješća uređeni su Glavom V. Konačnog prijedloga zakona - Izvješća (čl. 14.,15. i 16.).

Točka 9. također je uvjetovana usklađivanjem Konačnog prijedloga zakona s novim Kaznenim zakonom, koji popisuje mogućnost izricanja posebnih obveza uz uvjetnu osudu, rad za opće dobro i uvjetni otpust s izdržavanja kazne, bez provođenja zaštitnog nadzora. Stoga je na popis probacijskih poslova dodano organiziranje i nadziranje izvršavanja posebnih obveza navedenih u novom Kaznenom zakonu. Također, u skladu s odredbom članka 522. Zakona o kaznenom postupku, na temelju kojeg državni odvjetnik može naložiti obveze počinitelju kaznenog djela prije odluke o kaznenom progonu, probacijski ured će nadzirati izvršenje tih obveza koje su trajnijeg karaktera.

S popisa probacijskih poslova izostavljeno je sudjelovanje u organiziranju pomoći i podrške žrtvi, oštećeniku, obitelji žrtve i obitelji počinitelja jer navedeno po svojoj suštini ne predstavlja probacijski posao. Osim toga, u Ministarstvu pravosuđa ustanovljen je Samostalni sektor za podršku žrtvama i svjedocima, u čijoj je nadležnosti organiziranje podrške žrtvama i svjedocima, i u okviru kojeg djeluju uredi za podršku žrtvama i svjedocima pri sudovima i drugim pravosudnim tijelima. Slijedom navedenog, Konačni prijedlog zakona ne sadrži više odredbe iz ranije Glave VIII., Drugog dijela Zakona o probaciji – Sudjelovanje u organiziranju pomoći i podrške žrtvi, oštećeniku, obitelji žrtve i počinitelja.

Također je s popisa probacijskih poslova izostavljeno izvršavanje mjera opreza redovitog javljanja određenoj osobi ili državnom tijelu. Člankom 100. stavak 3. Zakona o kaznenom postupku propisano je na prvom mjestu da ovu mjeru izvršava policija, što je i u praksi najčešće slučaj, a može je i izvršavati drugo državno tijelo koje je određeno rješenjem o toj mjeri. S obzirom da se radi o mjeri kojom se osigurava prisutnost okrivljenika tijekom postupka, a sastoji se od evidentiranja javljanja okrivljenika prema naloženoj obvezi i ne uključuje provođenje bilo kakvog tretmana (što je suština probacije), nema razloga da ovu mjeru nadzire probacijska služba.

Nadalje je s popisa probacijskih poslova izostavljen nadzor nad provođenjem mjera o određivanju istražnog zatvora u domu. Naime, odredbom članka 119. stavak 3. Zakona o kaznenom postupku propisano je da sud rješenjem o određivanju istražnog zatvora u domu, okrivljeniku može naložiti mjeru opreza. Mjere opreza, s iznimkom zabrane poduzimanja poslovnih aktivnosti, na temelju članka 100. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku izvršava policija. Ovo je kogentna pravna norma koja ne ostavlja prostor za drugačije tumačenje pa tako probacijska služba ne bi niti mogla provoditi mjere opreza jer nema ovlasti, a određivanje posebnih obveza uz istražni zatvor u domu nije niti propisano zakonskom odredbom koja uređuje ovaj institut. Slijedom navedenog, Konačni prijedlog zakona ne sadrži odredbe iz ranije Glave V., Drugog dijela Zakona o probaciji – Nadzor izvršavanja mjera opreza i provođenje posebnih obveza i mjera uz istražni zatvor u domu.

Stavak 2. određuje da će način izrade izvješća i dokumentacije u izvršavanju probacijskih poslova biti propisan posebnim Pravilnikom iz članka 4. stavka 4. koji donosi ministar pravosuđa u cilju osiguranja standardiziranog postupanja.

Članak 11. – Procjena kriminogenog rizika i tretmanskih potreba

Članak 11. određuje da je radi izvršavanja probacijskih poslova potrebno izraditi procjenu kriminogenog rizika i tretmanskih potreba, kao temelj postupanja (usp. obrazloženje uz članak 3. Konačnog prijedloga zakona).

Sušтина je sadržana u jednoj odredbi u kojoj je opisano tko što radi i zbog čega. Isticanjem da se procjena kriminogenog rizika i tretmanskih potreba izrađuje „kad za to postoji potreba“, želi se naglasiti da za svaki probacijski posao nije potrebno izraditi tu procjenu, primjerice kod rada za opće dobro.

Članak 12. – Pojedinačni program postupanja

Članak 12., u odnosu na članak 14. Zakona o probaciji, strukturiran je na drukčiji način tako da je u stavku 1. određeno tko izrađuje program, u kojim slučajevima i s kojom svrhom.

Stavkom 2. određen je sadržaj pojedinačnog programa postupanja koji uključuje posebne obveze koje je odredio nadležni sud ili državno odvjetništvo, a kada je to potrebno i identifikaciju čimbenika koji su kriminogeno utjecali na počinjenje kaznenog djela te, uz navedeno, mjere usmjerene na otklanjanje tih čimbenika, kao i metode i rokove za njihovo provođenje, te nositelje pojedinih aktivnosti. Osoba uključena u probaciju sudjeluje u izradi ovog programa, koji mora biti prilagođen njezinoj osobnosti, osobnim prilikama, zdravstvenom stanju, stručnim kvalifikacijama i životnim okolnostima.

Odredbom stavka 3. određeno je kome se dostavlja pojedinačni program postupanja, radi praćenja njegovog ispunjavanja. Kada se radi o zaštitnom nadzoru i posebnim obvezama vezanim uz kaznu zatvora (rad za opće dobro izrečen u zamjenu za kaznu zatvora, uvjetni otpust i po punom izvršenju kazne zatvora), program će biti dostavljen sucu izvršenja nadležnom prema mjestu prebivališta/boravišta osobe uključene u probaciju, jer je sudac izvršenja nadležan za donošenje odluka u slučaju kršenja obveza iz programa (primjerice za izvršenje kazne zatvora koja je zamijenjena radom za opće dobro ili za opoziv uvjetnog otpusta). U svim ostalim slučajevima, dakle kad je izrečena uvjetna osuda i rad za opće dobro u zamjenu za novčanu kaznu, pojedinačni program postupanja će biti dostavljen sudu koji je izrekao sankciju u prvom stupnju, jer je taj sud nadležan za donošenje odluka, ako osoba uključena u probaciju ne postupa prema utvrđenom programu, odnosno krši svoje obveze.

Članak 13. – Matica i osobnik

Članak 13. ne sadrži bitne razlike u odnosu na raniju odredbu iz članka 15. Zakona o probaciji koji je propisivao tko i kako vodi maticu i osobnik osoba uključenih u probaciju, te što te evidencije sadrže.

Točkom 5. stavka 3. konkretizirano je kakva izvješća sadrži osobnik (primjerice izvješće o tijeku izvršavanja rada za opće dobro, o uvjetnom otpustu), jer je ranijom odredbom bilo propisano da osobnik sadrži izvješća bez bliže naznake o čemu se radi pa je takav izričaj bio nedovoljno jasan i preširokog opsega.

Glava V. – Izvješća

Konačni prijedlog zakona je zadržao kao zasebnu cjelinu glavu kojom su određena izvješća kao dio probacijskih poslova (u Zakonu o probaciji – Glava III., Drugog dijela).

Članak 14. – Izvješće državnom odvjetniku

Članak 14. propisuje obvezu dostavljanja izvješća državnom odvjetniku o osobi za koju je izvješće zatraženo, neovisno o namjeni takvog izvješća (primjerice da li je potrebno radi predlaganja mjera za osiguranje prisutnosti okrivljenika ili za prijedlog kaznenopravne sankcije ili ocjene izvršavanja naloženih obveza u slučaju primjene načela svrhovitosti).

Izmjena u odnosu na odredbu članka 17. Zakona u probaciji sastoji su u izostavljanju u stavku 1. naznake da je izvješće potrebno dostaviti „u određenom roku“ jer probacijska služba ima obvezu postupiti prema zahtjevu, osim toga izraz „počinitelj kaznenog djela“ zamijenjen je primjerenijim izrazom „osoba za koju je to (izvješće) traženo“.

Odredba o sadržaju izvješća (iz stavka 2. članka 17. Zakona u probaciji) je izostavljena jer će sadržaj svih, pa i izvješća za državnog odvjetnika, biti propisan podzakonskim aktom.

Članak 15. – Izvješće sudu

Članak 15. koji propisuje obvezu dostavljanja izvješća sudu ne razlikuje se bitno od članka 18. Zakona o probaciji, jer i nadalje postoji obveza probacijske službe da na traženje suda dostavi izvješće s podacima važnim za odluku o mjerama za osiguranje prisutnosti okrivljenika tijekom postupka, kao i za odluku kaznenopravnoj sankciji.

Izostavljena je naznaka žurnog postupanja s obzirom da je ovo jedan od osnovnih probacijskih poslova iz nadležnosti probacijske službe, a vremenski okvir određuje sud u skladu sa svojim potrebama.

Također je i u ovom članku izostavljena odredba o sadržaju izvješća iz istog razloga kao i u članku 14. (usp. obrazloženje iz članka 14. Konačnog prijedloga zakona).

Članak 16. – Izvješće sucu izvršenja

Članak 16. izmijenjen je u stavku 1. u odnosu na odredbu članka 19. stavak 1. Zakona o probaciji. Radi usklađenja s Prijedlogom zakona o izvršavanju kazne zatvora dodana je obveza probacijskim uredima dostavljanja izvješća sucu izvršenja za potrebe odlučivanja o uvjetnom otpustu. Prema prijedlogu članka 16. izvješće sucu izvršenja podnosi se samo u pogledu odlučivanja o prekidu izdržavanja kazne zatvora i uvjetnom otpustu, a ne više i u postupku odlučivanja o odgodi izvršavanja kazne zatvora, obzirom probacijska služba ne raspolaže podacima od važnosti za donošenje odluke o odgodi izvršavanja kazne zatvora. Takvim podacima raspolažu centri za socijalnu skrb, a isti su i prema odredbama Zakona o kaznenom postupku dužni dostaviti podatke na zahtjev suda. Također prema odredbama Zakona o izvršavanju kazne zatvora izvješće u postupku odgode izvršenja kazne zatvora izvješća sudu dostavljaju centri.

Izostavljena je ranija odredba (iz stavka 2. članka 19. Zakona o probaciji) kojom je bilo određeno da će probacijski uredi, uz izvješće, dostavljati dokumentaciju na temelju koje je zatražena odgoda ili prekid izdržavanja kazne zatvora. U pravilu tu dokumentaciju uz zahtjev/molbu za odgodu ili prekid izdržavanja kazne zatvora dostavlja osuđenik, odnosno zatvorenik.

Niti ovaj članak nema odredbu o sadržaju izvješća iz istog razloga kao i članak 14. (usp. obrazloženje iz članka 14. Konačnog prijedloga zakona).

Članak 17. – Izvješće kaznionici odnosno zatvoru

Člankom 17. u stavku 1. pobliže je određeno, u odnosu na raniju odredbu (članka 20. stavak 1. Zakona o probaciji) kada kaznionica odnosno zatvor mogu tražiti izvješće probacijskog ureda radi odluke o korištenju pogodnosti izvan kaznionice. S obzirom da probacijski ured djeluje u zajednici u koju dolazi zatvorenik kada koristi pogodnosti izlaska, razumljivo je da će u tom slučaju postojati obveza probacijske službe za dostavu izvještaja o situaciji u mjesto kamo zatvorenik dolazi. Ranije je obveza probacijskog ureda bila preširoko određena jer je iz odredbe članka 20. stavak 1. Zakona o probaciji bilo moguće zaključiti da bi obveza dostavljanja izvještaja postojala i kada zatvorenik koristi pogodnosti u mjestu gdje se nalazi

zator (npr. pogodnost izlaska u trajanju od 3 sata u Lepoglavi), što sigurno nije osnovano niti svrhovito.

Prijedlogom zakona o izvršavanju kazne zatvora predviđeno je da sudac izvršenja prilikom odlučivanja o uvjetnom otpustu pribavlja potrebna izvješća, između ostalog, i od probacijskog ureda. Stoga je izostavljen dio odredbe u stavku 1. koja je propisivala obvezu dostavljanja izvještaja kaznionici odnosno zatvoru u postupku odlučivanja o uvjetnom otpustu.

Stavak 2. propisuje kao i ranija odredba (članak 20. stavak 2. Zakona o probaciji) sadržaj izvješća kaznionici odnosno zatvoru, s obzirom na specifičnu namjenu takvog izvješća. U Konačnom prijedlogu zakona dodano je u ovom stavku izvještavanje o okolnostima važnim za odluku o pogodnosti, dok će o odnosu žrtve prema počinjenom djelu probacijski ured izvijestiti kaznionicu odnosno zatvor ako takvim podatkom raspolaže ili do njega može doći u redovnom obavljanju poslova.

Glava VI. – Izvršavanje zaštitnog nadzora

Glava IV. Drugog dijela Zakona o probaciji, sadrži odredbe kojima je uređeno izvršavanje uvjetne osude sa zaštitnim nadzorom i rada za opće dobro na slobodi, u skladu s odredbama Kaznenog zakona iz 1997. godine. Novi Kazneni zakon propisuje mnogo šire mogućnosti primjene, odnosno izricanja zaštitnog nadzora u odnosu na ranije zakonsko rješenje pa je zaštitni nadzor moguće izreći uz uvjetnu osudu, rad za opće dobro i uvjetni otpust. Osim toga, propisana je i nova sigurnosna mjera (u članku 79. novog Kaznenog zakona) zaštitni nadzor po punom izvršenju kazne zatvora. S obzirom na ovako široko određenje polja primjene zaštitnog nadzora, a cijeneći specifičnost rada za opće dobro kao alternative novčanoj kazni i kazni zatvora, u Konačnom prijedlogu zakona su navedena dva instituta regulirana u dvije zasebne glave zakona.

Tako je u Glavi VI. (članci 18., 19. i 20.) propisano upućivanje i izvršavanje zaštitnog nadzora te obveze probacijskog ureda u izvršavanju zaštitnog nadzora. U Zakonu o probaciji navedena materija uređena je Glavom IV., Drugog dijela, člancima 21., 22. i 23.

Članak 18. –Započinjanje izvršavanja zaštitnog nadzora

Članak 18. u stavku 1. određuje rok u kojem pravomoćna i izvršna sudska odluka (presuda ili rješenje) o izrečenom zaštitnom nadzoru mora biti dostavljena nadležnom probacijskom uredu prema mjestu prebivališta/boravišta osuđenika odnosno prema mjestu otpusta zatvorenika za slučaj da se zatvorenik ne vraća u mjesto prebivališta/boravišta (npr. ako za vrijeme boravka u zatvoru obitelj zatvorenika promijeni prebivalište). Takva odluka je temelj za provođenje odnosno izvršenje zaštitnog nadzora. S obzirom da sudac izvršenja prema mjestu prebivališta/boravišta osuđenika nadležan za izvršenje kazne zatvora u slučaju da osuđenik ustrajno izbjegava provođenje zaštitnog nadzora izrečenog uz rad za opće dobro u zamjenu za zatvorsku kaznu (što može rezultirati odlukom o izvršenju kazne zatvora – članak 55. stavak 8. novog Kaznenog zakona), kao i za opoziv uvjetnog otpusta, određeno je da će prvostupanjski sud primjerak odluke koju je dostavio probacijskom uredu, dostaviti i sucu izvršenja (usp. obrazloženje uz članak 12).

Stavkom 2. propisano je da provođenje zaštitnog nadzora započinje bez odgode, čime je naglašena potreba promptnog postupanja u cilju postizanja svrhe ovog instituta.

Ovim člankom objedinjene su odredbe članka 21. i 22. Zakona o probaciji, te su izvršene izmjene u skladu s odredbama novog Kaznenog zakona.

Članak 19. – Obveze probacijskog ureda u izvršavanju zaštitnog nadzora

Članak 19. u stavku 1. određuje kome je probacijski ured i kojom dinamikom dužan dostavljati izvješća o provođenju zaštitnog nadzora. Ova odredba usklađena je odredbom članka 12. (o dostavljanju pojedinačnog programa postupanja) i člankom 18. (o dostavljanju pravomoćne odluke o izrečenom zaštitnom nadzoru na izvršenje). Sudac izvršenja nadzire provođenje zaštitnog nadzora izrečenog uz uvjetni otpust i uz rad za opće dobro u zamjenu za kaznu zatvora, a prvostupanjski sud zaštitni nadzor izrečen uz uvjetnu osudu i uz rad za opće dobro u zamjenu za novčanu kaznu, u skladu sa svojom nadležnosti za donošenje daljnjih odluka, ovisno o rezultatima provođenja nadzora.

Dinamika izvješćivanja o provođenju zaštitnog nadzora određena je s obzirom na duljinu njegovog trajanja, imajući u vidu da ne bi bilo svrhovito podnositi izvješće svakih četiri mjeseca ako zaštitni nadzor traje od jedne godine.

Stavcima 2. i 3. ovog članka propisano je hitno postupanje za slučaj neispunjenja obveza utvrđenih pojedinačnim programom postupanja, odnosno ustrajnog izbjegavanja provođenja zaštitnog nadzora, i to za probacijski ured prilikom dostavljanja izvješća, a isto tako i za reakciju nadležnog suda na takvo izvješće. Zaštitni nadzor je dinamični institut, prilagođen sposobnostima i osobinama osobe prema kojoj se provodi pa je samo pravovremenom intervencijom u slučaju problema prilikom njegovo provođenja, moguće ostvariti svrhu i planirani cilj tretmana. Rok od sedam dana za pokretanje postupka preispitivanja provođenja zaštitnog nadzora primjeren je za adekvatnu intervenciju suda, za razliku od roka od tri dana prema odredbi članka 23. stavak 3. Zakona o probaciji.

Stavak 4. dopunjen je u odnosu na raniju odredbu stavka 4. članka 23. Zakona o probaciji, na način da je probacijskom uredu dana mogućnost stavljanja konkretnih prijedloga za izmjenu ranije odluke o zaštitnom nadzoru.

Članak 20. – Izvršavanje sigurnosne mjere zaštitnog nadzora po punom izvršenju kazne zatvora

Članak 20. je novi i njime je propisano provođenje zaštitnog nadzora po punom izvršenju kazne zatvora kao sigurnosne mjere iz članka 76. Kaznenog zakona. S obzirom da je sadržaj zaštitnog nadzora određen odredbom članka 64. novog Kaznenog zakona pa i u slučaju kada je izrečen kao sigurnosna mjera, određena je smisljena primjena odredaba o izvršenju zaštitnog nadzora, odnosno odredbi ove Glave. Primjenu sigurnosne mjere zaštitnog nadzora po punom izvršenju kazne zatvora određuje sud prilikom donošenja presude za zakonom propisana kaznena djela (članak 76. stavak 1. Kaznenog zakona.).

Glava VII. – Izvršavanje rada za opće dobro

Iz razloga navedenih u obrazloženju uz Glavu VI. Konačnog prijedloga zakona izvršavanje rada za opće dobro propisano je posebnom glavom. U ovoj Glavi VII. (člancima 21. do 26.) propisano je upućivanje i izvršavanje rada za opće dobro, obveze probacijskog ureda u izvršavanju tog rada, način izvršavanja, odgoda, prekid i zastara rada za opće dobro. Navedena materija bila je uređena Glavom IV., Drugog dijela Zakona o probaciji, člancima 23. do 27.

Članak 21. – Upućivanje i započinjanje izvršavanja rada za opće dobro

Stavak 1. ovog članka nije u bitnom izmijenjen u odnosu na članak 22. stavak 1 Zakona o probaciji što se tiče određenja kome i u kojem roku prvostupanjski sud mora dostaviti pravomoćnu i izvršnu presudu kojom je kazna zamijenjena radom za opće dobro. Međutim, odredba je dopunjena te je propisano da će, ako je rad za opće dobro zamjena za kaznu zatvora, sud svoju presudu dostaviti i nadležnom sudu izvršenja s nalogom za izvršenje kazne

zatvora. Ova dopuna uvjetovana je odredbom stavka 6. članka 55. novog Kaznenog zakona, ali je usklađena s odredbama Zakona o izvršavanju kazne zatvora, prema kojima nalog za izvršenje kazne zatvora može dati samo sud, a ne i tijelo koje provodi probacijske poslove. Za postupanje po nalogu suda za izvršenje kazne zatvora nadležan je sudac izvršenja prema prebivalištu/boravištu osuđenika zbog čega je određeno da će i njemu biti dostavljena pravomoćna i izvršna presuda prvostupanjskog suda, s nalogom. Radi se, dakle, o kazni zatvora koju osuđenik može izbjeći tako da iskoristi šansu koju mu je dao sud i izvrši rad za opće dobro. U tom slučaju, sudac izvršenja neće aktivirati nalog za izvršenje kazne zatvora, već će po zaprimljenoj obavijesti probacijske službe o uspješno izvršenom radu za opće dobro, predmet okončati i arhivirati. U stavak 1. dodana je i obveza probacijskog ureda da bez odgode pozove osuđenika radi davanja pristanka na rad za opće dobro, jer je to dio probacijskih poslova (usp. obrazloženje uz članak 10. stavak 1. točka 5.).

Stavkom 2., koji je novi, propisana je obveza probacijskog ureda za dostavu obavijesti ako osuđenik nije dao pristanak iz stavka 1. ili nije dostupan probacijskom uredu, te je ujedno određen i krajnji rok u kojem se osuđenik može javiti tom uredu. Ako je rad za opće dobro izrečen u zamjenu za kaznu zatvora, probacijski ured će navedenu obavijest dostaviti nadležnom sucu izvršenja (kod kojeg se već nalazi pravomoćna i izvršna presuda s nalogom za izvršenje kazne) radi daljnjeg postupanja. O nemogućnosti izvršenja rada za opće dobro izrečenog u zamjenu za novčanu kaznu, probacijski ured će obavijestiti prvostupanjski sud radi zamjene te kazne kaznom zatvora. Naime, novčanu kaznu koja je zamijenjena radom za opće dobro sud neće prisilno naplaćivati, već će je zamijeniti kaznom zatvora na temelju članka 43. stavak 3. Kaznenog zakona. Osuđenik će uvijek imati mogućnost izbjeći supletornu zatvorsku kaznu plaćanjem izrečene mu novčane kazne. Ovaj stavak precizira postupanje u slučaju nemogućnosti izvršenja rada za opće dobro, a utemeljen je na odredbi članka 55. stavak 6. novog Kaznenog zakona.

Novi stavak 3. propisuje kome i u kojem roku će državni odvjetnik dostaviti svoje rješenje kojim je naložio obavljanje rada za opće dobro (na temelju članka 522. Zakona o kaznenom postupku).

U novom stavku 4. propisana je obveza probacijskog ureda da osuđenika uputi na rad za opće dobro o čemu je dužan obavijestiti sud, odnosno državnog odvjetnika. Ovo je bitni trenutak u izvršavanju rada za opće dobro jer se od tada prati ponašanje osuđenika, odnosno njegov odnos prema obvezi, o čemu ovise daljnje odluke suda/državnog odvjetnika.

Članak 22. – Obveze ureda za probaciju u izvršavanju rada za opće dobro

Članak 22. izmijenjen je u odnosu na članak 23. Zakona o probaciji, s obzirom na drugačije određenje trajanja rada za opće dobro odredbama novog Kaznenog zakona i Zakona o kaznenom postupku, kojim je državnom odvjetniku dana ovlast nalažanja rada za opće dobro. Stavkom 1. ovog članka propisana je obveza probacijskog ureda da obavijesti nadležna tijela da je rad za opće dobro izvršen. Radi osiguranja kvalitetnog praćenja izvršenja rada za opće dobro koji traje dulje vrijeme (više od 400 sati), određeno je da će probacijski ured dostaviti izvještaj o izvršavanju tog rada i nakon što je odrađena polovina rada.

Stavak 2. nije u bitnom izmijenjen u odnosu na raniju odredbu članka 23. stavak 2. Zakona o probaciji, što se tiče obveze o obavještanju ukoliko osoba uključena u probaciju ne izvršava rad za opće dobro, s time da takva obveza probacijskog ureda sada postoji i prema državnom odvjetniku koji naloži takvu obvezu.

U stavku 3. propisano je što će, u skladu s odredbama Kaznenog zakona, učiniti nadležni sud kada od probacijskog ureda primi obavijest o neizvršavanju rad za opće dobro, što u bitnom odgovara odredbi stavka 3. članka 23. Zakona o probaciji. Odredba je izmijenjena u dijelu

kojim je uređeno postupanje suda, s obzirom na novu koncepciju nadležnosti suda za donošenje odluka u slučaju nemogućnosti izvršenja rada za opće dobro kao posljedice postupanja i odnosa osobe uključene u probaciju prema tom radu (usp. obrazloženje uz članak 19. stavak 1.).

Stavkom 4., koji je novi, propisano je postupanje u slučaju kad je rad za opće dobro naložio državni odvjetnik, u skladu s odredbom članka 522. Zakona o kaznenom postupku.

Članak 23. – Način izvršavanja rada za opće dobro

Stavak 1. ovog članka je novi i predstavlja usklađenje s odredbama Kaznenog zakona kojim je u nadležnost probacijske službe stavljeno određivanje sadržaja i roka za izvršenja rada za opće dobro (članak 55. stavak 5.). Također je u skladu s istom odredbom, propisano da će prilikom donošenja rješenja kojim će utvrditi mjesto izvršenja rada za opće dobro, probacijski ured voditi računa o opsegu i vrstama raspoloživih poslova, kao i o osobnim prilikama, zaposlenju, sposobnosti i stručnosti osobe uključene u probaciju. Formaliziranjem odluke o uključivanju u rad za opće dobro (rješenjem) i navedenim kriterijima nastoji se osigurati, osim učinkovitog i kvalitetnog izvršenja rada za opće dobro, poštivanje osobnosti i dostojanstva osobe uključene u probaciju i transparentnost odluka probacijske službe.

Stavak 2., koji je također novi, predstavlja daljnji doprinos zaštiti prava osobe uključene u probaciju i jačanju integriteta probacijske službe, propisivanjem prava na podnošenje žalbe protiv rješenja iz stavka 1. ovog članka. Uvjet za donošenje rješenja iz stavka 1. je pristanak na rad za opće dobro pa ta odluka može biti osporavana samo u odnosu na mjesto i rok izvršenja, što su kategorije koje potpadaju pod stručnu evaluaciju. Stoga je propisano da u drugom stupnju povodom žalbe odlučuje središnje tijelo uprave nadležno za poslove pravosuđa, kao stručno i profesionalno tijelo.

Stavak 3. je po svom sadržaju jednak ranijoj odredbi članka 24. stavak 1. Zakona o probaciji i njime je omogućena provedba rada za opće dobro, jer osigurava poslove osobama kojima je takav rad izrečen. Ujedno takav ugovor predstavlja pokriće ustanovama i pravnim osobama za prihvaćanje osoba koje imaju obvezu rada za opće dobro.

Stavak 4. je po svom sadržaju jednak ranijoj odredbi članka 25. stavak 2. Zakona o probaciji. S obzirom da je rad za opće dobro alternativa kazni koja se izvršava po nalogu suda, analogno kao i prilikom izvršavanja kazne zatvora postoji obveza države da osigura osobe prema kojima primjenjuje svoje ovlasti.

Članak 24. – Odgoda i prekid rada za opće dobro

Ovaj članak je po svom sadržaju u bitnom jednak članku 26. Zakona o probaciji.

Izmijenjen je stavak 4. na način da je za odlučivanje po žalbi na odluku povodom zahtjeva za odgodu izvršenja rada za opće dobro nadležno središnje tijelo državne uprave nadležno za poslove pravosuđa. Radi se o odluci u svrhu provedbe rada za opće dobro o čemu treba odlučiti stručno tijelo pa nema potrebe za sudskom zaštitom, odnosno internacijom suda.

Članak 25. – Razlozi za odgodu i prekid rada za opće dobro

Stavak 1. ovog članka je, što se tiče razloga za odgodu ili prekid, suštinski jednak članku 27. stavak 1. Zakona o probaciji. Iz točke 2. ovog stavka izostavljeno je pribavljanje mišljenja centra za socijalnu skrb da li je osuđenik jedini obvezni osiguravatelj skrbi. Praksa je pokazala da se na to mišljenje čeka predugo, a odgoda u tom slučaju može biti maksimalno 15 dana.

Dodana je nova točka 4. temeljem koje se rad za opće dobrom može odgoditi ili prekinuti zbog rizične trudnoće i roditeljstva do šest mjeseci života djeteta. U odredbi se kao razlog

odgode/prekida navodi roditeljstvo, a ne materinstvo iz razloga što i otac, sukladno posebnim propisima, može koristiti roditeljni dopust.

Stavak 2. je jezično dotjeran, no suštinski u pogledu trajanja odgode, odnosno prekida odgovara ranijoj odredbi stavka 2. članka 27. uz nadopunu koja se odnosi na novu točku 4.

Stavak 3. Konačnog prijedloga izmijenjen je u odnosu na raniju odredbu članka 27. stavak 4. Zakona o probaciji, te je ukupno trajanje svih odgoda/prekida produljeno s 30 na 60 dana. Ovo je u skladu s povećanim opsegom rada za opće dobro (može trajati do 720 sati) i dužim vremenom za izvršenje rada propisano Kaznenim zakonom (s ranije određene jedne godine produljeno je na dvije).

Iz ovog članka izostavljena je ranija odredba iz stavka 3. članka 27. Zakona o probaciji kao nepotrebna, tim više što nije definirano u kojim slučajevima može biti odobrena takva odgoda/prekid, niti koji bi to drugi opravdani razlozi, osim onih iz stavka 1., mogli opravdati odgodu/prekid od najdulje do tri dana.

Članak 26. – Zastara izvršenja rada za opće dobro

Ovo je novi članak, s obzirom da Zakonom o probaciji zastara izvršenja rada za opće dobro nije bila propisana, a u praksi su uočene nedoumice i različita tumačenja normi.

Stavkom 1. propisano je da će zastara izvršenja rada za opće dobro, čije izvršavanje nije niti započelo ili nije u cijelosti izvršeno, nastupiti u skladu s odredbom Kaznenog zakona o zastari izvršenja kazne.

Stavak 2. propisuje da vrijeme za koje je bilo prekinuto izvršavanje rada za opće dobro, neće biti uračunato u ukupno vrijeme, određeno rješenjem probacijskog ureda, u kojem rad za opće dobro treba izvršiti. Ova odredba nije od utjecaja na zastaru izvršenja rada za opće dobro određenu stavkom 1. ovog članka.

Glava VIII. – Izvršavanje kazne zatvora i uvjetni otpust

Konačni prijedlog zakona je grupirao u jednu glavu odredbe o postupanje probacijskih ureda tijekom izvršavanja kazne zatvora i pripreme i provođenja uvjetnog otpusta s izdržavanja kazne, jer se radi o smisleno povezanim područjima. Zakon o probaciji sadržavao je u Drugom dijelu dvije posebne glave kojima je bilo uređeno postupanje probacijske službe - Glavu VI. – *Izvršavanje kazne zatvora* i Glavu VII. *Uvjetni otpust*.

Članak 27. – Sudjelovanje u izvršavanju pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora

Članak 27. je po svojem sadržaju u bitnom jednak ranijoj odredbi iz članka 30. Zakona o probaciji. U stavku 1. je precizirano da probacijski ured nadzire i organizira provođenje obveza utvrđenih rješenjem o korištenju pogodnosti onda kad zatvorenik te pogodnosti koristi u mjestu svojeg prebivališta/boravišta jer je tada u dosegu nadležnog ureda. Naime, zatvorenik može koristiti pogodnosti u mjestu u kojem se nalazi kaznionica odnosno zatvor, a u pravilu se radi o kratkotrajnim pogodnostima (od nekoliko sati tijekom dana). U tom slučaju ne postoji obveza probacijskog ureda za nadzor zatvorenika.

Stavak 2. nije suštinski izmijenjen u odnosu na stavak 2. članka 30. Zakona o probaciji. Njime je propisana obveza probacijskog ureda da o neispunjavanju obveza naloženih zatvoreniku rješenjem iz stavka 1., obavijesti kaznionicu odnosno zatvor, jer je takvo ponašanje zatvorenika osnova za ponovno razmatranje odluke kojom je korištenje pogodnosti odobreno.

Članak 28. – Prihvat poslije otpusta

Članak 28. djelomično je izmijenjen u odnosu na raniju odredbu iz članka 31. Zakona o probaciji, tako da su stavci 1. i 2. spojeni u jedinstveni stavak 1.

Stavkom 1. propisano je da će probacijski ured na zahtjev predsjednika vijeća za uvjetne otpuste, dostavljati određene podatke potrebne za odluku o uvjetnom otpustu. Time je izvršeno usklađenje ove norme s odredbom Kaznenog zakona o uvjetnom otpustu (članak 59.) i Prijedlogom zakona o izvršavanju kazne zatvora koji propisuje da o uvjetnom otpustu odlučuje vijeće županijskog suda (čije je predsjednik sudac izvršenja) na čijem području zatvorenik izdržava kaznu. U ovom stavku zadržana je odredba iz stavka 2. članka 31. Zakona o probaciji, da će probacijski ured predsjedniku vijeća za uvjetni otpust dostaviti procjenu uvjeta i rizika za prihvat zatvorenika u zajednici i pregled mogućnosti nastavaka provođenja obveza utvrđenih pojedinačnim programom izvršavanja kazne zatvora (nastavak školovanja, nastavak tretmana ovisnosti, nastavak drugih posebnih programa). Također će biti dostavljene obavijesti o mogućnosti smještaja i zapošljavanja, no iz obveza probacijskog ureda izostavljeno je organiziranje smještaja i pomoć pri zapošljavanju (koje su bile propisane stavkom 1. članka 31. Zakona o probaciji) jer se radi o socijalnim pravima iz nadležnosti socijalne skrbi. Osim toga, izostavljena je i obveza pripreme žrtve, odnosno oštećenika za izlazak zatvorenika s obzirom da briga o žrtvi (oštećeniku) ne predstavlja probacijski posao, već o njoj brigu treba voditi nadležna služba organizirana kao samostalni sektor u sastavu Ministarstva pravosuđa (usp. obrazloženje uz članak 10.).

Članak 29. – Nadzor uvjetno otpuštenog osuđenika

Članak 29. sadržajno je u bitnom jednak članku 32. Zakona o probaciji. Ovim člankom propisana je obveza izrade programa provođenja i nadzora nad obvezama utvrđenim rješenjem o uvjetnom otpustu u suradnji s osuđenikom, dostave izvještaja o izvršavanju obveza, kao i mogućnost predlaganja izmjene utvrđenog programa ili obveza.

U stavku 1. precizirano je kome sve treba dostaviti rješenje o uvjetnom otpustu, uključujući i probacijski ured prema mjestu u koje će zatvorenik biti otpušten, s obzirom da osuđenik osim u mjesto prebivališta/boravišta, može otići u neko drugo, sudu poznato mjesto (primjerice kada obitelj osuđenika tijekom trajanja kazne zatvora promjeni adresu prebivališta/boravišta).

Glava IX. – Izvršavanje posebnih obveza

Glava IX. je nova glava Konačnog prijedloga zakona kojom je uređeno izvršavanje posebnih obveza propisanih člankom 62. novog Kaznenog zakona. Novi Kazneni zakon znatno je proširio popis posebnih obveza u odnosu na ranije zakonsko rješenje (Kazneni zakon iz 1997. godine) no što je još značajnije, njime je propisana mogućnost nalaganja posebnih obveza, osim uz uvjetnu osudu sa zaštitnim nadzorom (kakvo je bilo ranije zakonsko rješenje) i uz uvjetnu osudu (bez izricanja zaštitnog nadzora), ali i uz rad za opće dobro te uvjetni otpust s izdržavanja kazne zatvora. Stoga je, upravo zbog mogućnosti kombiniranja posebnih obveza s raznim sankcijama i njihovu specifičnost, posebnom glavom uređeno njihovo izvršavanje.

Članak 30. – Započinjanje izvršavanja posebnih obveza

Članak 30. je novi i njime je propisano postupanje suda koji je posebne obveze naložio i probacijskom uredu po zaprimanju pravomoćne i izvršne sudske odluke.

U stavku 1. određen je rok od osam dana u kojem nadležni sud mora dostaviti svoju pravomoćnu i izvršnu odluku probacijskom uredu nadležnom prema mjestu boravišta/prebivališta osuđenika odnosno zatvorenika, radi izvršavanja.

Stavkom 2. je propisano da probacijski ured mora izraditi pojedinačni program postupanja iz članka 12. Konačnog prijedloga zakona, bez odgode. Novim Kaznenim zakonom (članak 62.) propisanim posebnim obvezama pojedinačnim programom postupanja treba dati konkretni sadržaj prilagođen osobi uključenoj u probaciju i zacrtanim ciljevima naloženim pojedinom posebnom obvezom. Taj program će predstavljati osnovu za ocjenu da li i u kojoj mjeri osoba ispunjava program odnosno poštuje naloženu posebnu obvezu.

Članak 31. – Obveze probacijskog ureda u izvršavanju posebnih obveza

Članak 31. je novi i njime su propisani rok i obveze probacijskog ureda o izvještavanju o provođenju posebnih obveza, ovisno o tome da li su posebne obveze izrečene uz kaznu (zatvora ili novčanu), uvjetnu osudu ili uvjetni otpust s izdržavanja kazne.

Stavkom 1. određeno je da će o ostvarivanju pojedinačnog programa postupanja probacijski sud izvještavati suca izvršenja, ako su posebne obveze naložene rješenjem o uvjetnom otpustu ili uz rad za opće dobro izrečen u zamjenu za kaznu zatvora, jer je sudac izvršenja nadležan za donošenje odluke u slučaju kršenja posebnih obveza. Ako su posebne obveze naložene uz uvjetnu osudu ili uz rad za opće dobro kojim je zamijenjena novčana kazna, obavijest treba dostaviti prvostupanjskom sudu koji je nadležan za odlučivanje ako osuđenik ne postupa prema naloženoj obvezi. S obzirom da je provođenje pojedinih posebnih obveza (primjerice liječenje ili nastavak liječenja ovisnosti o alkoholu, drogama ili druge vrste ovisnosti u zdravstvenoj ili drugoj specijaliziranoj ustanovi ili odvikavanje u terapijskoj zajednici, sudjelovanje ili nastavak sudjelovanja u postupku psihosocijalne terapije u zdravstvenim ustanovama ili u pravnim ili kod fizičkih osoba specijaliziranim za otklanjanje nasilničkog ponašanja) povjereno specijaliziranim ustanovama, određena je obveza tim ustanovama da o rezultatima stručnih tretmana izvijeste probacijsku službu, s kojom surađuju u izvršavanju posebnih obveza.

U stavku 2. propisana je obveza obavještavanja suca izvršenja, odnosno prvostupanjskog suda, ukoliko osoba uključena u probaciju krši posebne obveze, a u stavku 3. o nastanku razloga zbog kojih nije moguće naložene obveze ispuniti u roku. Takvu obavijest probacijski ured treba dostaviti bez odgode kako bi nadležni sud mogao promptno reagirati, odnosno odlučiti o daljnjoj sudbini osobe uključene o probaciju.

Članak 32. - Primjena odredbi na izvršavanje obveza naloženih rješenjem državnog odvjetništva

Obveze koje državni odvjetnik može naložiti počinitelju kaznenog djela, a tretmanskog su karaktera - obavljanje rada za opće dobro na slobodi, podvrgavanje odvikavanju od droge ili drugih ovisnosti sukladno posebnim propisima, podvrgavanje psihosocijalnoj terapiji radi otklanjanja nasilničkog ponašanja uz pristanak osumnjičenika na napuštanje obiteljske zajednice za vrijeme trajanja terapije, po svojem sadržaju odgovaraju posebnim obvezama iz Kaznenog zakona. Stoga te obveze treba provoditi na smisleno isti način kao i one iz Kaznenog zakona.

Glava X. – Prijelazne i završne odredbe

Konačni prijedlog zakona zadržao je glavu o prijelaznim i završnim odredbama u koju su dodana tri nova članka.

Članak 33. - Primjena odredbi na prekršajne kazne

Članak 33. je novi i njime je propisana primjena odredbi o izvršavanju zaštitnog nadzora iz Glave VI. (članci 18. do 20.) Konačnog prijedloga zakona i u odnosu na odluke prekršajnih sudova kojima je izrečen zaštitni nadzor. Ova odredba u skladu je sa Zakonom o izvršavanju rada za opće dobro na slobodi i uvjetne osude sa zaštitnim nadzorom u prekršajnom postupku,

koji u članku 12. određuje da će uvjetna osuda sa zaštitnim nadzorom i posebne obveze uz zaštitni nadzor izrečene u prekršajnom postupku biti izvršene prema zakonu koji uređuje izvršavanje uvjetne osude sa zaštitnim nadzorom izrečene u kaznenom postupku.

Članak 34. - Suradnja u izvršavanju probacijskih poslova

Članak 34. je novi. Njime je propisana mogućnost zaključivanja ugovora o suradnji s udrugama građana i drugim pravnim osobama registriranim za obavljanje humanitarnih poslova i drugih sličnih poslova, u izvršavanju probacijskih poslova. Ovakva odredba daje osnovu za angažman dodatnih ljudskih potencijala u rad probacijske službe koja nije kadrovski popunjena u potrebnom broju službenika, uključivanjem volonterskih ili drugih neprofitnih organizacija senzibiliziranih za potrebe pojedinca, ali i društva u cjelini.

Članak 35. - Nadzor nad radom probacijske službe

Članak 35. je novi i njime je osigurana sudska zaštita prava osobe uključene u probaciju jer je propisano da nadzor nad radom probacijske službe kada se izvršava sudska odluka, provodi sudac izvršenja.

Članak 36. - Provedbeni propisi

Članak 36. izmijenjen je u odnosu na raniju odredbu članka 34. Zakona o probaciji. Propisano je da će ministar nadležan za poslove pravosuđa donijeti Pravilnik o načinu obavljanja probacijskih poslova iz članka 4. stavka 4. ovoga Zakona, koji će u sebi uključivati odredbe o i službenoj iskaznici i odredbe o vođenju matice i osobnika. Izostavljeni su iz ove odredbe pravilnici o načinu obavljanja inspeksijskog nadzora i izobrazbi probacijskih službenika jer Konačni prijedlog zakona više ne sadrži odredbe o upravi za probaciju (ranije odredbe Glave IV., Dijela prvog Zakona o probaciji). Radi se o materiji koja je dio drugih podzakonskih akata.

Članak 37.

Članak 37. propisuje prestanak važenja Zakona o probaciji (Narodne novine, broj 153/2009) te daljnju primjenu važećih provedbenih propisa.

Članak 38.

Članak 38. propisuje stupanje Zakona na snagu.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu ovog Zakona potrebno je osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske. Za rashode za zaposlene u 2013. godini bit će potrebno 730.000,00 kuna, u 2014. godini 4.350.000,00 kuna i u 2015. godini 7.220.000,00 kuna. Za materijalne rashode bit će potrebno u 2013. godini 66.100,00 kuna, odnosno u 2014. godini 196.600,00 kuna.

Razvoj sustava probacije u Republici Hrvatskoj bio je dio Akcijskog plana za unaprjeđenje zatvorskog sustava u Republici Hrvatskoj od 2009. do 2014. godine, koji je usvojila Vlada Republike Hrvatske u lipnju 2009. godine, a potom i Hrvatski sabor. Navedenim Akcijskim planom pod naslovom „Uspostava probacije – novo zapošljavanje, izobrazba i informatizacija“ predviđeno je zapošljavanje po 80 službenika svake godine (ukupno 240). Unatoč strateškoj odluci da kroz tri godine bude zaposleno 240 probacijskih službenika, cijeneći sadašnju financijsku situaciju, plan zapošljavanja je revidiran tako što je predviđeno

zapošljavanje ukupno 90 novih službenika u slijedeće tri godine, dinamikom od 30 službenika godišnje.

Uspostava probacijskog sustava podržala je i Europska unija kroz projekt IPA 2008. „Razvoj probacijske službe u Republici Hrvatskoj“, čija vrijednost izražena kroz novčani ekvivalent iznosi 1.198.834,72 eura. Od tog iznosa IPA je podmirila 95% sredstava, a ostatak je teretio državni proračun Republike Hrvatske. Dio novca investiran je u opremanje probacijskih ureda, uključujući IT opremu. Ovaj projekt, kao i drugi, uključuje zahtjev za održivost sustava po okončanju projekta pa bi onemogućavanje zapošljavanja probacijskih službenika ugrozilo ostvarenje ovog zahtjeva. Osim toga, prilikom uspostavljanja probacijskog sustava nije bio uzet u obzir povećani opseg poslova predviđen novim Kaznenim zakonom koji će stupiti na snagu 1. siječnja 2013. godine. Međutim, zbog nedovoljne ekipiranosti probacijska služba ne bi mogla udovoljiti svim zahtjevima koje će pred njih postavljati pravosudna tijela – sudovi i državna odvjetništva, na temelju odredbi i Zakona o kaznenom postupku koji državnim odvjetnicima omogućava nalaganje ispunjenja obveza u zamjenu za kazneni progon (što je u primjeni od 1. rujna 2011. godine), a naročito na temelju novog Kaznenog zakona. Posebno treba istaknuti jačanje uloge probacijske službe u izvršavanju kazne zatvora, odnosno prilikom odlučivanja o uvjetnom otpustu s izdržavanje kazne i o njegovom provođenju, pri čemu treba imati na umu da veliki broj zatvorenika (između 3500 do 4000) projicira i veliki broj sudionika probacijskog postupka po otpuštanju iz kaznionice ili zatvora. Konačno, treba naglasiti i nove mogućnosti koje je propisao Kazneni zakon iz 2011. godine, a to je izricanje više raznovrsnih posebnih obveza (iz članka 62. Kaznenog zakona) i zaštitnog nadzora (iz članka 64. Kaznenog zakona) nad uvjetno otpuštenim osuđenikom, čije provođenje je u nadležnosti probacijske službe. Probacijska služba je, zbog strateške odluke za njezinu uspostavu i rad, bila izuzeta od zabrane novog zapošljavanja jer nije bilo drugog načina da uopće zaživi. Isti kriterij treba biti primijenjen i sada, jer je i nadalje djelovanje tog sustava strateški cilj u Republici Hrvatskoj. Institucionalni tretman počinitelja kaznenih djela nije više dominantna opcija u suvremenom društvu, već zadržavanje u zajednici i primjena tretmana izvan zatvora i kaznionica, što su standardi za koje se odlučila Europa i bili su vodilja prilikom uvođenja probacijske službe u sustav izvršenja kaznenopravnih mjera.

IV. RAZLIKE IZMEĐU RJEŠENJA KOJA SE PREDLAŽU U ODNOSU NA RJEŠENJA IZ PRIJEDLOGA ZAKONA I RAZLOZI ZBOG KOJIH SU TE RAZLIKE NASTALE

Hrvatski sabor je na 5. sjednici održanoj 26. listopada 2012. nakon rasprave o Prijedlogu zakona o probaciji donio sljedeće zaključke:

„Prihvata se Prijedlog zakona. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja izneseni u raspravi uputit će se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.“

U odnosu na tekst Prijedloga zakona koji je bio u prvom čitanju u Hrvatskom saboru u Konačnom prijedlogu zakona izvršene su određene promjene koje su posljedica uvažavanja prijedloga i mišljenja saborskih odbora i rasprave u Hrvatskom saboru.

Članak 2.

Predlagatelj je dopunio stavak 2. na način da je propisano podnošenje izvještaja Hrvatskom saboru o radu probacijske službe. Ovime je zadržana obveza Vlade koja je propisana u važećem Zakonu o probaciji u članku 2. stavku 4.

Članak 3.

Radi jasnoće teksta predlagatelj je dopunio članak 3. na način da iz teksta jasno proizlazi da probacijski službenici rade temeljem zahtjeva i suda i državnog odvjetništva, kao i temeljem njihovih odluka.

Članak 4.

Predlagatelj je u stavku 3. naznačio da probacijske poslove, uz već ranije istaknuta područja obrazovanja, mogu obavljati i osobe obrazovane u području pravnih znanosti. Navedeno je učinjeno iz razloga što je i sadašnja struktura zaposlenih osoba u probacijskim uredima ima određeni broj pravника, a koji ne bi trebali predstavljati iznimku kako je bilo navedeno u Nacrtu prijedloga.

Dodan je stavak 4. kojim je iz važećeg Zakona o probaciji zadržana odredba o službenoj iskaznici probacijskih službenika (članak 11.) Navedena odredba uvrštena je u Konačni prijedlog temeljem prijedloga Kluba zastupnika HDZ-a kako bi probacijski službenici mogli dokazivati svoj status iz kojeg proizlaze ovlasti za obavljanje probacijskih poslova.

Članak 7.

Temeljem prijedloga Odbora za pravosuđe i Kluba zastupnika HDZ-a preformulirana je odredba o dobrovoljnosti na način da ista sada većim djelom odgovara odredbi članka 6. važećeg Zakona o probaciji uz dopunu da se dobrovoljnost ne odnosi na slučajeve. Tako u pojedinim slučajevima, primjerice kod uvjetnog otpusta s izdržavanja kazne zatvora, za provođenje zaštitnog nadzora ili neke od posebnih obveza (prema novom Kaznenom zakonu) pristanak osuđenika nije uvjet za provođenje ovih probacijskih mjera.

Članak 9.

Predlagatelj je u stavku 2. izvršio izmjenu na način da je o promjeni mjesta prebivališta/boravišta osoba uključena u probaciju dužna obavijestiti nadležni probacijski ured bez odgode, a ne tražiti suglasnost probacijskog ureda kako je to bilo predloženo u Prijedlogu zakona. Navedeno je učinjeno radi poštivanja članka 32. Ustava Republike Hrvatske.

Članak 10. stavak 1. točka 7. i članak 16.

Predlagatelj je izmijenio odredbe koje se odnose na izradu izvješća sudu u slučaju odlučivanja o odgodi izvršenja kazne. Naime, izvješće sudu izvršenja podnosi se samo u pogledu odlučivanja o prekidu izdržavanja kazne zatvora i uvjetnom otpustu, a ne više i u postupku odlučivanja o odgodi izvršavanja kazne zatvora obzirom probacijska služba ne raspolaže podacima od važnosti za donošenje odluke o odgodi izvršavanja kazne zatvora. Takvim podacima raspolažu centri za socijalnu skrb, a isti su i prema odredbama Zakona o kaznenom postupku dužni dostaviti podatke na zahtjev suda. Također prema odredbama Zakona o izvršavanju kazne zatvora izvješće u postupku odgode izvršenja kazne zatvora sudu dostavljaju centri.

Članak 25.

Usvojen je prijedlog Odbora za zakonodavstvo te je u stavku 3. koji regulira ukupno trajanje odgode i prekida izvršavanja rada za opće dobro kao iznimka naznačena i rizična trudnoća i roditeljstvo do šest mjeseci života djeteta. Nadalje, predlagatelj je terminološki uskladio članak na način da se u cijelom članku koristi pojam „rodiljni dopust“.

Članak 30.

Predlagatelj je u stavku 2. ispravio pogrešno pozivanje na članak u Prijedlogu zakona, a koji članak regulira pojedinačni program postupanja.

Članak 37.

Primjedba Odbora za pravosuđe je usvojena te je jasno naznačeno da do donošenja Pravilnika iz članka 4. stavka 4. na snazi ostaju sada važeći pravilnici.

Članak 38.

Usvojena je primjedba Odbora za pravosuđe i Kluba zastupnika HDZ-a, te je propisano da Zakon u cijelosti stupa na snagu 1. siječnja 2013. godine.

Kroz cijeli tekst Konačnog prijedloga zakona predlagatelj je izvršio usklađenje u odnosu na izričaj „središnje tijelo državne uprave nadležno za poslove pravosuđa“.

V. PRIJEDLOZI I MIŠLJENJA KOJA SU DANA NA PRIJEDLOG ZAKONA, A KOJA PREDLAGATELJ NIJE PRIHVATIO

Članak 4.

Nije usvojen prijedlog Odbora za pravosuđe kojim je predloženo propisivanje stručne spreme za probacijske službenike. Naime, predlagatelj smatra da isto nije potrebno uvrstiti u Zakon. Konkretnije određenje stručne spreme predmet je podzakonskih akata.

Članak 15.

Prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a kojim je predloženo ujednačiti izričaj članka 15. i članka 14. u vezi obveze dostavljanja izvješća državnom odvjetniku odnosno sudu nije usvojen. Člankom 14. razrađena je odredba Zakona o kaznenom postupku koji u članku 522. (uvjetni odustanak od kaznenog progona) daje mogućnost državnom odvjetniku da odredi neku od propisanih obveza, npr. rad za opće dobro. Temeljem navedenog Konačni prijedlog zakona sadrži obvezu probacijskih ureda da podnesu izvješće o provedbi obveze koju je rješenjem odredio državni odvjetnik postupajući temeljem članka 522. Nadalje, u članku 15. Konačnog prijedlog zakona dana je mogućnost sudu da zatraži izvješće od probacijskih ureda o podacima bitnim za odlučivanje prilikom odlučivanja o mjeri osiguranja prisutnosti okrivljenika i mjeri opreza i podacima bitnim za izbor vrste i mjere kazne. Dakle, probacijski uredi dužni su dostaviti izvješće i državnom odvjetniku i sudu kada je to od njih zatraženo.

Članak 25.

Nije usvojen prijedlog Odbora za pravosuđe kojim je predloženo da kao razlog za odgodu ili prekid rada za opće dobro bude roditeljstvo do godine dana života djeteta. Treba istaknuti da je riječ o izvršavanju rada za opće dobro koje se izvršava izvan penalnog sustava pa osoba uključena u probaciju koja mora izvršavati rad za opće dobro nije izdvojena iz obitelji.

Terminološko usklađenje pojma prebivališta:

Primjedba Odbora za zakonodavstvo kojom je predlagatelju ukazano na donošenje novog propisa koji regulira materiju boravišta građana nije usvojena. Naime, *de lege lata* postoji razlikovanje između prebivališta i boravišta, a s druge strane nova regulativa je još u postupku donošenja.